

„A következményeket szinte a rendszerváltásig viselni kellett valamennyi hozzátartozónak, tudniillik hogy ők (...) egy »kicsapott pap« családja.”
▶ Kereszthez üző keresztek – 4. oldal

„Franz König bíborost, volt bécsi érseket idézte, aki szerint az intézmények működtetése és az egyházi dolgozók fizetése mellett a források egyharmad részét az egyház sajtójára kellene fordítani.”
▶ Katolikus médiakonferencia – 5. oldal

„Nekem van hat-száz gyermekem, szeretném, ha lenne hatszáz komám is.”
▶ Keresztapaprogram Déván – 8. oldal

„... minden tananyag a Jézus által bemutatott alázatra épül. Ez az ember számára a legnehezebb lecke.”
▶ Isten iskolájában – 9. oldal

Isten céldátuma ▶ 2. oldal
Beszélgetés Szirmai Zoltánnal ▶ 3. oldal
Lelkészkutatás bordásfalak között ▶ 3. oldal
Tamás-mise-változatok ▶ 5. oldal
Levelek a siralomházból ▶ 10. oldal
Széles sávú internet ▶ 11. oldal

Protestáns napok

Az idén hat központi rendezvény szerepel az országos protestáns napok eseménysorozatában. Az istentiszteleteket, konferenciákat és kulturális eseményeket magába foglaló programot 13. alkalommal hirdette meg a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa. Központi rendezvényként missziói napot tartanak Mórton, női találkozó Keszthelyen, Debrecenben pedig a *Theologiai Szemle* alapításának 80. évfordulójára emlékeznek. Budapesten az egyházzenei koncert és a protestáns kulturális est emelkedik ki a kínálatból. A fővárosban a sorozatszáró reformációi emlékkünnepélyt ezúttal a Kiscelli utcai metodista templomban tartják.

▶ Részletes program lapunk 6–7. oldalán

Az október 3-ai részleges napfogyatkozást Menyess Gyula örökölte meg Győrött

Jubileumok

Az ünnepi évfordulók életünk részei. Erkölcsi, érzelmi és – reméljük – tartalmi üzeneteket is hordoznak. Erkölcsi kötelességünk emlékezni azokra, akik előttünk jártak, és értéket teremtettek. A jubiláló közösség érzelmileg is kötődik az elődökhöz; összekapcsolja őket a közös ügy. És ami talán a legfontosabb: a közös eszmeiség, amely olykor az alkotást létrehozta, és amelynek a folytatása a mai utódokra vár. Az ünneplés elsősorban arról üzen, hogy ma is vállaljuk ezt az eszmeiséget, készek vagyunk a szolgálatra. Szomorúak a kiürült ünnepek, a formális emlékezések. Azok is, amelyeken a dicső múlt áll szemben a jelen sivárságával. Gazdag történelmünkben mindenre van példa. Ma, reménységünk és hitünk szerint, örömteliek a jubileumok, szabadon ünneplhetők a klasszikus értékek, és az ünnep új lendületet adhat a mai egészséges törekvéseknek.

A közelmúltban úgy adódott, hogy három eltérő, mégis hasonló vonásokkal is bíró jubileumon vehettem részt: az *Evangelikus Élet* megindulásának hetvenedik, a fasori evangélikus templom felszentelésének a századik évfordulóját, valamint a Magyar Olimpiai Bizottság százötödik születésnapját ünnepelhetjük.

Szakmaiságát tekintve az egyik a sajtót, a másik az épületet állította reflektorfénybe, míg a harmadik – látszólag – egy teljesen más szférába, a sport világába tartozik. A különbségeknél azonban talán mégis erőteljesebbek a hasonlóságok. Mindhárom viszonylag fiatal jubileum; bár ma már divat – és nincs ebben semmi kivétel – egy egyesület vagy más intézmény akár ötödik vagy tizedik születésnapját is megünnepelni, a patinás jubileumokhoz inkább száz, mint hetvenöt vagy ötven év szükséges. Többek között azért is, mert száz év az távolság, amikor már csak a korabeli dokumentumok adják az emlékezés alapját. Persze a rövidebb időtartam esetén sajátos érdekességet kölcsönözhet az eseménynek a még élők emlékezése, ennek minden szépségével és buktatójával együtt.

Az *Evangelikus Élet* napjának jelentősége legfőképpen talán abban állt, hogy intenzíven az egyházi sajtóra irányította a figyelmet. Bizonyosan segített az egyházon belüli, valamint az egyház és a társadalom közötti kommunikációban. Kezdetet jelentett, amely segíthet a további évfordulók megünnepelésében és még inkább abban, hogy a jubileumoktól függetlenül is legyenek sajtóforumok, és az egyház népe aktívabban vegyen részt sajtóink formálásában.

A fasori templomot 1905-ben szentelték fel, a Magyar Olimpiai Bizottságot – hatodiként a világon – 1895-ben alapították. Az 1867-es kiegyezés és az első világháború közötti időszakot aranykorként tartja számon a történelmi emlékezet. Ez a polgárosodás, a látványos fejlődés ideje; nem véletlen, hogy ugyanazon a hétvégén kerülhetett sor egy jeles spirituális megemlékezésre és a testkultúra kimagasló eseményére. Hiszen az igazi változások életünk egészét érintik: a testet, a lelket és a szellemet egyaránt. A török hódoltság követő 18. században magyarok, szlovákok, németek költöztek az elnéptelenedett vidékekre, és előbb-utóbb épültek a templomok – ezek 200–250 évét ünneplhetjük a múlt században. De iskolák, egyetemek, kultúr intézmények is hasonlóan ünnepltek.

A fasori templom története összefonódott az iskoláéval. Tavaly köszöntöttük a százéves Fasort. A gimnázium nemzetközi hírneve révén a világon sokfelé elért az üzenet templom és iskola egységéről. Lehet az iskola a híresebb, de a stabilitást a templom jelentette. Harminchét éven át iskolájától megfosztva is működött, hirdette Isten igéjének erejét. És a gyülekezet lelkeszeivel, világi vezetőivel, közösségeivel ápolta, életben tartotta a gondolatot, hogy templom és iskola egységet képez, összetartozik.

A templom az iskolaügyet meghaladóan is, a diktatúra évtizedei alatt is hirdette, hordozta a reményt, hogy véget ér az egyházkorlátozás időszeke, társadalomra, népre, egyházra a szabadság, a békés élet lehetősége köszönt. A templomok történelmi küldetése volt nehéz időkben menedéket adni az arra rászorulóknak – olykor a szó fizikai értelmében is, megvédve életüket és mindig reményt nyújtva, az irgalmas Istenről, a megbocsátás evangéliumáról szólva.

A stabilitás és a remény fogalma mellett a fasori jubileum a jövőről is üzen. Arról, hogy van jövő. Amikor mi eleinket követve elmentünk már a minden földi vándor útján, a templom akkor is állni fog, várva és fogadva a reménységet keresőket. És állni fog mellette az iskola, biztosítva a nemzedékek folyamatoságát, abban az erkölcsi, szellemi műhelyben, melyet meghatároz a mellette magasodó templom.

És talán már nem is szorul magyarázatra, hogy miért említhető a lelki élet területén is fontos eseményként az olimpiai jubileum. A MOB százötödik éve is a stabilitásról üzen, ha a két világháború között, majd a diktatúra időszakában be is avatkoztak a talán legpatinásabb, legrégebbi civil szervezet életébe. De az eszméket nem lehet elnyomni az intézmények korlátozásával. Az olimpiai mozgalom is mindig, nehéz időkben is hordozta a reményt és a jövő, a jobb jövő ígését.

Bevallom, akkor gondoltam először arra, hogy egyházi lapban is helyes megemlékezni az olimpiai jubileumról, amikor szinte meghatódva értesültem egy felmérés eredményéről. A választ adók kilencvenkét százaléka az olimpiai mozgalmat jelölte meg mint a 20. század leginkább pozitív elemét. Üzenet ez az egyháznak is az erkölcsi értékek, a béke, a humánus utáni vágyról. Tudjuk – sajnos erről szóltak a 20. század borzalmai, más dimenzióban az olimpiai mozgalom torzulásai, botránnyai, de társadalmunk mai megosztottsága is –, illúzió, hogy az erkölcsi értékek, a tehervállaló, autonóm, felelős életvezetés egy csapásra uralkodóvá válhat egyszerűen azért, mert szabadságunk van a jóra. De a jubileumok a lehetőségekről és a felelősségről üzennek. Számunkra elsősorban Istenbe kapaszkodó eleink példájáról.

■ FRENKL RÓBERT

Tovább bővült az LVSZ

A Lutheránus Világszövetségnek mostantól kezdve már száznegyven taggyháza van. Az LVSZ végrehajtó bizottságának legutóbbi, Betlehemben tartott ülésén felveték a perui evangélikus egyházat (1100 fő), valamint Nepál és Tibet evangélikus egyházait, melyekhez 23 350 lutheránus tartozik. Ezenkívül teljes jogú taggá vált a 21 000 hívet számláló norvégiai evangélikus szabadegyház.

▶ *Glaube und Heimat*

Új törvénykönyvet fogadott el a zsinat

▶ **Egyházunk zsinata szeptember 30-án és október 1-jén tartotta eddigi négy és fél éves történetének legfontosabb – a sorban a tizenötödik – ülészakát: a testület ez alkalommal fogadta el az új törvénykönyvet. A zárószavazások harmincsat küldött nem kevesebb mint nyolc törvényre mondott igent. A törvények legtöbbször egy-másfél éve formálódnak, de volt olyan is, amely már három és fél éve napirenden van.**

Az ülészakának három vendége is volt: Márkus Mihály, a Magyarországi Református Egyház Dunántúli Egyházkerületének püspöke – aki már a júniusi ülészakon is részt vett, sőt hozzászólásaival segítette a munkát –, illetőleg a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház képviselőjében Adorjáni Dezső Zoltán püspök és Orbán László lelkész.

A küldöttek feladata e másfél nap alatt legtöbbször csak az volt, hogy helyénvalóbb kifejezésekkel javítsanak, pontosítsanak a törvényjavaslatok szövegén. Ez természetes is olyan törvények esetében, amelyek már átestek az általános és a részletes vitán is (februárban, illetve júniusban).

Először az egyházunkról szóló *alaptörvény* (az 1997. évi I. tv.) és az egyház *háztartási törvényének* (a 2000. évi I. tv.) a módosításáról szóló törvény került napirendre. Ezzel kapcsolatban a zsinat lehetővé tette, hogy az egyház szervezeti egységei és intézményei – ha szükséges – jogi személylé válhassanak. A gazdasági törvény módosítását az egyházi testületek és feladatkerük változása tette szükségessé.

Az *egyházi szolgálatról* szóló törvény elsősorban a lelkészek szolgálati jogviszonyát rendezi. Most került pont a lelkészi minimálbérről rendelkező szabályok végére: az éves zsinat fogja megállapítani az öves költségvetés keretében.

Az *egyház szervezetről és önkormányzati igazgatásáról* szóló törvény további részleteket tartalmaz a zsinat e feladatkerükvel kapcsolatban.

▶ Folytatás a 3. oldalán

Százéves a fasori templom

▶ **Budapest vonzaskörzetében az 1781-es türelmi rendeletig egyedül Cinkotán volt evangélikus templom. Idővel sorra emeltek evangélikus istenházakat – a mai Városligeti fasorban pontosan száz esztendővel ezelőtt, 1905-ben. A centenárium alkalmából október 2-án tartottak ünnepi istentiszteletet, melyre a bajor testvérgyülekezetből, Trostbergből is érkezett küldöttség.**

A Deák téren épült evangélikus gimnázium a század végére szűknek bizonyult. Eleink ekkor úgy határoztak, hogy új iskolát és mellé új templomot építenek – idézte fel az ünnepi istentiszteletet követő közgyűlésen a kezdeteket Szirmai Zoltán lelképásztor, aki nyugdíjba vonulásával megvárta ezt a jeles évfordulót. Jelentéséből kitént, hogy a pesti lutheránusok a kor legkiválóbb szakem-

Emil követte. A Fasor jelenlegi pásztorja 1964-ben segédlelkészként került ide; 1968-ban másodlelkésze, 1971-ben pedig parókus lelkésze lett a gyülekezetnek. A centenáriumi ünnepi istentiszteleten Szirmai Zoltánnak a Fasorban végzett negyvenegy esztendő gyülekezetépítő és templomszépítő szolgálatát is méltatta a szószékéről a Déli Egyházkerület püspöke. Gáncs Péter 1Kir 8,27–30 alapján tartott igehirdetésében Istennek adott hálát a gyülekezetért, a templomért és az iskoláért, amelyek ma ismét együtt prédikálnak. „Ha Salamon királyhoz hasonlóan mi is bölcssek akarunk lenni, akkor nekünk a Megváltó előtt kell tédet hajtagnunk, tőle kell erőt kérnünk” – zárta igei elmélkedését a püspök.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen egyházunk számos vezetője és a testvéregyházak képviselői köszöntöttek – szóban és írásban – a jubiláló templom közösségét. A fasori gyülekezet a centenáriumi egyéb alkalmakkal

FOTO: BOTTA DÉNES

bereit – mindenekelőtt a neves építész, Pecz Samut – bízták meg a tervezéssel, illetőleg a kivitelezéssel. A munkálatok 1903-ban kezdődtek, és a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban 1904-ben már be is indult az oktatás. A templomot, amelynek oltárképét *Benczúr Gyula* festette, üvegablakait pedig *Róth Miksa* készítette, 1905. október 8-án szentelte fel *Bachát Dániel* bányakerületi püspök.

A fasori evangélikus templom és gyülekezet első lelkésze *Kaczián János* volt. Őt *Kemény Lajos*, *Gyöngyösi Vilmos*, majd *Koren*

is emlékezik: a templomszentelés napján, október 8-án este 19 órakor a Fasori Fialal-Öregdiákok Kórusa ad hangversenyt. Az evangélikus közösségben korábban szolgáló lelkészek, felügyelők és másodfelügyelők, valamint egyházzenei munkássága előtt a most vasárnapi istentiszteleten és az azt követő fogadás keretében róják le tiszteletüket. A gyülekezet új pásztorát október 16-án – az istentisztelet utáni közgyűlésen – választják meg.

■ G. Zs.

É L Ő V Í Z

Isten céldátuma

Napjaink köznyelvében új kifejezés terjedt el, s a média is tele van vele: *céldátum*. Ezt lehet módosítani, megfontolni, kitolni, átértékelni a pillanatnyi helyzet és érdekvizonyok függvényében. Pedig a dátum valamilyen állandóságot, fix időpontot jelöl, de emberi kapcsolatainkban minden viszonylagossá válik: már a jövő sem a régi, és a múlt eseményei is átértékelődnek. Egyéni és közösségi céljaink elveszítették állandóságukat, minden relatív, s minél közelebb kerülünk az általunk kitűzött dátumhoz, annál távolibbá válik a cél. Ilyen a mi céldátumunk!

Beláthatjuk, hogy mulandó, földi időnkben mi nem tudjuk garantálni céldátumaink betartását. Beteljesületlenek maradnak vagy a tervezettnél később valósulnak meg emberi céljaink. Mivel az idő nincs a mi birtokunkban, fordítsuk tekintetünket az örökkévalóság Urára, aki-nél nincs idő, csak az időn túli örök jelen! Az örök „Vagyok, aki leszek” mégis közli az ő velünk kapcsolatos céldátumát, nem titkolja el, s évezredek óta nem is módosította ezt a ránk vonatkozó terminust, amely mindenki által megismerhető az ő kijelentéseit tartalmazó Szentírásból.

Lássunk tehát néhány idézetet a mi naptárunkhoz igazodó igék közül, amelyek ugyanazt a céldátumot adják hírül: „Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket...” (Zsid 3,7–8; 3,15; 4,7) „Íme, most van a kegyelem ideje! Íme, most van az üdvösség napja!” (2Kor 6,2) „Most, amikor halljátok szavát, ne keményítsétek meg szíveteket...” (Zsolt 95,7–8) „Ma lett üdvössége ennek a háznak...” (Lk 19,9) „...ma velem leszel a paradicsomban.” (Lk 23,43)

A költő értelmezésében Isten céldátuma egyetlen feladatot jelent minden ember számára, amelyet azonban csak halálunk napjának számunkra ismeretlen „céldátumáig” van lehetőségünk teljesíteni. Ezért inkább fogadjuk el Istenünk „fix” céldátumát: *ma, most!* „Siessetek, hamar lejár, / kegyelme már régóta vár! / Ma még lehet, ma még szabad, / borulj le a kereszt alatt!” (Füle Lajos)

■ –1– S

A pezsztentőlörinci evangélikus gyülekezet (Budapest XVIII. ker., Kosuth tér 3.) vendége dr. Fabiny Tamás lesz a LÉT (Lörinci Értelmiségi Teaház) következő esti beszélgetésén október 12-én, szerdán 18 órakor. Az est témája: *Ékverés vagy hídverés? Média, közélet és egyházi szolgálat*. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

SEMPER REFORMANDA

... aki helyesen látná az emberek minden baját – akár ellenségeinek, akár barátainak –, az saját szenvedéseiről megfeledkezne, és azt gondolná, hogy neki nincs is szenvedése. Sőt Mózes és Pál apostollal együtt égne a vágytól (2Móz 32,32), hogy meghalasson amazokért; inkább legyen ő az elátkozott, a Krisztustól elszakított és az élet könyvéből kitörölt, csak amazok megváltottak legyenek (amint Róm 9,3-ban megírtott). Ilyen izzó buzgóság hévítette Krisztust, hogy érettünk meghaljon, s a poklokra alászálljon. Így nekünk példát hagyott, hogy mi is törődjünk mások bajával. Mégpedig annyira törődjünk, hogy saját bajainkról egészen megfeledkezzünk, sőt szeressük azokat.”

► Luther Márton: Tizennégy vigasztaló kép megfáradtagnak és megterhelteknak (*Virág Jenő fordítása*)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 20. VASÁRNAP – Lk 14,25–35

Lukács és Máté, miközben az evangéliumot írják, beszélgetnek

– Én ezt aztán soha nem írom le, az száz százalék.

– Hogyhogy nem írod le?

– Nem írom le, és kész! Gondold el, doktor, mennyi kárt okoznak, mennyi keserűséget és könnyet teremtenek majd ezek a mondatok.

– Megfogadtuk, hogy úgy írunk le mindent, ahogy azt a szemtanúk és hiteles hírvivők elmondták. Márpedig ennek alaposan utánajártam. Mindennek alaposan utánajártam, de ennek aztán végképp.

– Tagadjuk le, hogy hallottuk ezeket a szavakat. Úgysem tudja meg senki.

– Máté, Máté! Miket beszélsz? Csak nem gondold, hogy büntetés nélkül el lehetne titkolni azt, amit tudunk?

– És ha csak azt mondanánk, hogy Isten a *fontosabb*? Akkor az nem jelentené azt, hogy apánkat, anyánkat, feleségünket, gyermekünket, testvérünket gyűlölnünk kéne.

– Sőt még a saját lelkünket is!

– Még a saját lelkünket is.

– Nem tehetjük.

– Miért nem? Ezzel Jézus mondanivalóját sem bántanánk meg, elvégre ő mondta, hogy szeressük egymást, a gyerekeket, a testvéreket, a szülőket. Várj csak! Itt mindjárt kikeresek neked egy ilyen részt...

– Nem kell, tudom! Hidd el, mégsem változtathatjuk meg ezen a helyen azt, amit mondott. Itt pedig azt írja: „Ha vala-

ki hozzám jön, de nem gyűlöli meg apját, anyját, feleségét, gyermekeit, testvéreit, sőt még a saját lelkét is, nem lehet az én tanítványom.”

– Lukács, nagyon félek ezektől a szavaktól. Tele van poklokkal. Hány embert közönségetek ki, aláznak meg majd ezek miatt a szavak miatt? Gyülekezeti tagok fordulnak el családjajuktól, alapvető kapcsolatok hullanak szét vallásos nagyképűségből. Ahogy én tudom, előtte még ezt is mondta: „Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy kardot.” Hol van itt a békességes Jézus, akiről jó hírt szeretnénk vinni az emberek közé?

– Igazad van, Máté! Sok nehéz mondat hangzik el nálad. Abban is igazad van, hogy sokan magyarázzák majd félre ezt az üzenetet. De nézd csak, nálam előtte egy példázat van, amely a nagy vacsoráról szól. Ez tele van örömmel, és arra kéri az embereket, hogy vegyenek részt abban az örömben, amelyet Isten készít.

– Ismerem ezt a példázatot. Nálam is megvan; igaz, kicsit keményebb a történet. Van benne bosszú is. De az nem itt szerepel, hanem egészen máshol.

– Na, látod. Itt egy csalódott, de egyben reménykedő, jóságos Isten áll az emberek előtt. Talán így elviselhető a kemény szavak is.

– Éppen ezért nem odaillők. Neked is azt kellene írnod, amit én rögzítettem: „Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, az nem méltó hozzám; aki jobban szereti

fiát vagy leányát, mint engem, az nem méltó hozzám...” Ráadásul én abba a részbe helyezem el, ahol a tanítványok az evangélium elkötelezettjei lesznek. Rájuk tényleg igaz is lehet, hogy szembekerülnek a házuk népeivel.

– De itt van ez a példázat a nagy vacsoráról. Aztán ahogy megfordul...

– Mit csinál?

– Jézus egyszer csak megfordul. Képzeld el ezt! Mennek az úton. Mögötte a sok ember. Ő talán még a nagy vacsora példázatán gondolkozik, amelyet egy vendégség közepette mondott el. Az emberek mögötte arról beszélnek, hogy ők most már Jézus követői. Arról beszélnek, hogy mennek a nagy öröm felé, amely olyan, mint egy óriási lakoma. Akkor Jézus hirtelen megáll, és szembefordul velük. Mindenki megáll. Néznek egymással szembe. Itt a lényeg. Ott állnak egymással szemben.

– Hogy lesz ez lényeg, doktor?

– Szemben áll egymással a mulandóság és az örökkévalóság. Ember és Isten. Az ember szándéka, amely hagyományokra, családokra, emberi kapcsolatokra épül – és Isten szándéka, amelyben az ember magára marad, egyesegedül Isten színe előtt állva. Szemben állnak egymással a lényeg tekintetében. A szándékok tekintetében. Éppen amiatt, amit az életről gondolnak.

– Jézus tudatosan állítja meg őket?

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked azért, hogy Fiaidban felvállaltad az emberiség keresztjét. Köszönjük, hogy Jézus magára vette mindannyiunk életének terhet, és halálig menően harcolt értünk. Köszönjük neked, hogy benne olyan mesterünk lehet, aki nem egyszerűen csak iránymutat, hanem a legvégsőkig elkísér és vezet bennünket, és amit mi képtelenek vagyunk elérni, azt egyedül is megvívja értünk. Ő biztatott bennünket, hogy bizalommal tárjuk eléd könyörgésünket.

Kérünk téged egyházadért. Add, hogy az élet sűrűjében járva ne veszítse el azt az ízt, amelyet neki adtál. Ne engedd, hogy az erőltetett múltba révedés vagy a megfelelési kényszer vezesse tagjainak tetteit, szavait, életét. Kegyelmesen térítsd vissza újra és újra arra az útra, amelyre te elhívtad és összegyűjtötted. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

Kérünk ezért az országot, amelyben élünk. Ne en-

gedd, hogy egymásnak feszülő indulataink tönkretessék azokat a lehetőségeket, amelyeket nekünk is megadtál. Kérünk, segíts, hogy közös sorsunk legfontosabb kérdéseiben tudjunk őszintén, nyitottan párbeszédet folytatni egymással. Adj bölcsességet és jóakaratot azoknak, akik tehetnek azért, hogy közéletünkben visszaszoruljon a gyűlölködés, a vádaskodás. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

Kérünk sok sebből vérző földünkért. Te szabj határt az emberi felelőtlenségnek, közönynek és rombolásnak, amellyel tönkretesszük teremtett világodat. Kérünk, munkáld bennünk a törekvést, hogy az utánunk jövő generációknak is hagyjunk a föld, a levegő, a víz, az élelem tisztaságából. Ne engedd, hogy kizárólag az olcsóság és a kényelem határozza meg azt, ahogyan nekünk ajándékozott javaidal élünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

Kérünk téged minden szenvedőért. Azokért, akik tehetetlenül vergődnek életük terhe alatt, akiket elhagytak, megcsaltak, akiket kínoznak. Te látod, hogy mennyi szenvedést tudunk okozni egymásnak. Add, hogy tudjuk szeretni a mellettünk élő embereket, akik teremtségek és megváltottságok okán testvéreink, még akkor is, ha olykor nehéz elviselni őket. Kérünk, te légy a betegek, a megkeseredettek, a reményvesztettek lelkének orvosa. Szólítsd meg őket is életet adó szavaddal. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet] *Urunk, hallgass meg minket!*

Végül könyörgünk önmagunkért. Ne engedd, hogy megszokjuk ajándékaidat, melyeket hitünkben adtál nekünk. Tölts el újra bennünket az első szeretet melegével, hogy tetteinkben, szavainkban, gondolatainkban téged dicsőítsünk, és eszközei legyünk mindenek üdvözíteni akaró kegyelmednek. Amen.

EVANGÉLIKUS ISTENTISZTELET – LITURGIKUS KÖNYV

LITURGIKUS SAROK

Visszaszámlálás

► **Új sorozatunk előtekint a közelgő adventre. Bár még messzinek tűnik, egykettőre betoppan. És vele – Deo volente – megérkezik az a könyv, amely lehetőséget kínál istentiszteleti életünk gazdagítására. Visszaszámlálás című sorozatunk célja tulajdonképpen az, hogy felkísérje az érdeklődőket a megújult rend használatára, és segítsen nyújtson jobb megértéséhez és befogadásához.**

Megkezdődött a visszaszámlálás. Nemcsak a rakéta kilövése, az űrhajó indítása előtt, hanem bármely más munka vége felé közeledve is izgalmas pillanatokat élhetünk át.

Elkészült az „alternatív Agenda” (többször használták ezt a munkacímeket, jelezve, hogy érvényes *Agendánk* mellett egy sor más lehetőséget is kínál ez az istentiszteleti rendtartás). A vaskos kézirat a kiadóhoz került, túl vagyunk három korrektúra-folyamaton, *Kendek K. Péter* megálmodta az arculatot, és elvégezte a tördelést, s elkészült az első levonat. Közel

hatszáz oldal vár a szuperrevízióra (öt testvérünk olvassa a szöveget, hogy lehetőleg egy hiba se maradjon benne), hogy utána Győri Virág olvasószervező keze alatt elnyerje végleges formáját. A következő lépésben kezdődhet a nyomdai előkészítés utolsó fázisa, a levilágítás.

Reményesgünk szerint október utolsó napjaiban hagyja el a nyomdát az úgynevezett „nullverzió”. Mit takar ez az elnevezés? Azt, hogy ez a kötet színes voltát, szerkezetét, tartalmát tekintve már a végleges szöveget tartalmazza, külső megjelenése (a puha kötés) azonban utal majd arra, hogy még van egy év az apró (nem strukturális) javításokra, változtatásokra. Olyan példányszámban jelenik csak meg, hogy minden gyülekezet kézbe vehessen egy-egy példányt. A végleges, kemény kötésű, tartós kivitelű kötet egy év múlva, reménység szerint 2006 adventjére lát majd napvilágot.

A „nullverziót” október végi megjelenése után egy hónapig lehet ízelgetni; az adventi időszak már lehetőséget kínál a kipróbálására is. Igaz, erre is

még csak a kóstolgatás szintjén kerülhet sor, hiszen az „alternatív Agendát” hamarosan – reménységünk szerint bőjtire – egy kísérőkönyvecske követi, amelyet az *Evangelikus énekeskönyv* kiegészítéseként kezükbe vehetnek a gyülekezeti tagok. (Ez tartalmazza majd az egyes istentiszteleti rendeket, a zsolnákat, a zsolnáranyagot, illetve énekesverses liturgiánk gazdagabb kínálatát.)

Azért tesszem idézőjelbe az „alternatív Agendát”, mert a megjelenő kötet címlapján ezt olvassuk majd: *Evangelikus istentisztelet – Liturgikus könyv* (rövidítve LK-nak nevezzük). A bőjtői időszakban megjelenő könyvecskének pedig ez lesz a címe: *Gyülekezeti liturgikus könyv* (rövidítve: GylK). A cím magyarázatára és a tudatos változtatás okára most induló sorozatunk következő részében még visszatérünk.

Hazai egyháztörténetünk lapjain azt látjuk, hogy átlagosan negyvenévenként jelent meg egy-egy új szertartáskönyv. Ez mindahányszor jelentős esemény volt – most is az. Ha pedig fontos mérőföldkőhöz közeledünk az „alternatív Agenda” megjelenésével, akkor erre alaposan fel kell készülnünk. A sorozat kö-

– Valamikor úgyis bele kell ütközniük Istenbe.

– De ezek az emberek nem lesznek mind ígéhirdetők!

– Itt nem is arról van szó, hanem az élet felépítéséről. Tudod, olyan ez, mint egy toronyépítés vagy hadba vonulás. Az embernek el kell gondolkoznia azon, hogy mit is akar az életben.

– Ismered Jézusnak azt a példázatát, amely éppen a toronyépítésről...

– Igen, igen. Persze, hogy ismerem.

– De ez olyan, mintha Jézus rá akarná beszélni őket, hogy inkább válasszák a normális életet, amelyben apa, anya, asszony, gyerekek és emberi törekvések vannak. Nem az az evangélium célja, hogy mindenki – akármilyen módon – kövesse Jézust? Akkor most miért beszélte le őket erről?

– Talán ő maga is megrettent a nagy változástól. Talán hirtelen belátta, hogy ez nem megy egykönnyen az embernek.

– Embereknél ez lehetetlen, de Istennél minden lehetséges. Így válik végképp magányossá az ember.

– Talán mégsem. Van itt szó még a keresztéről. Ez pedig éppen arról szól, hogy Isten nem hagyja el az embert, hanem a végtelenségig vele marad. Azt mondja: „Ha valaki nem hordozza a maga keresztjét...” – de igazából ő megy elől a sorban. Ő vezet minket az örökkévalóság – embertől, világtól idegen – útján. Nem annyira a halál felé, hanem inkább a feltámadás felé. Igen. Na, most írjunk, Máté, tovább, mert sosem lesz ebből Biblia!

■ KOCZOR TAMÁS

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Új törvénykönyvet fogadott el a zsinat

◀ Folytatás az 1. oldalról

Az Országos Presbitérium által beterjesztett költségvetést ezúttal a zsinat törvényben fogja elfogadni. Érkezett ugyan néhány, lényegét érintő módosító javaslat is, de ezek koncepcionálisnak nevezhető változtatást jelentettek volna a már korábban eldöntött kérdésekben, így az elfogadásukat lényegében nem támogatta a zsinat. Egyhangú volt viszont az a vélemény, hogy az erdélyi testvér-egyház, illetve a református egyház küldötteit tanácskozási jog illesse meg zsinatunkon.

Az egyházi szolgálat külön területeiről szóló törvény tárgyalásában fennakadást okozott, hogy a tábori lelkészségről most folyik az egyeztetés a református egyházzal és a honvédelmi miniszteriummal. A zsinat végül úgy döntött, hogy addig nem változtat a törvény ezen szakaszain, amíg a tárgyalások be nem fejeződnek.

Ezután a testület az egyházi jogszabályokról fogadott el törvényt. Ebben új elem a jogszabályok értelmezésével foglalkozó testület felállítását, amelyet a zsinat egyik elnöke, az országos ügyész és az egyházi bíróság elnöke alkot. A november 1-jén hatályba lépő választási törvény a 2006. évi tisztújítás előtt különös jelentőséggel bír – jövőre sok egyházi tisztségviselő fogja forgatni ezt a jogszabályt.

Az intézményi törvényben rögzítette a zsinat az iskolalelkészek középiskoláinkban való alkalmazásának a lehetőségét. Ezzel kapcsolatban egy kötelező szabály is bekerült a törvénybe: 2007 szeptemberétől a háromszáznál több diákot oktató középiskolákban kötelező lesz iskolalelkészt alkalmazni. A bírósági törvénynek pedig már a címe is nagyon kifejező: *törvény az egyház törvényes rendjének és békéjének megőrzéséről*.

A zárószavazáskor már nyilvánvaló volt, hogy a törvénykönyv nagy többséggel fogadtatik el. Így is történt: egy

tartózkodástól eltekintve minden szavazat „igen” volt.

A zsinat tervei szerint az október a sok törvényszöveg szerkesztési és kiadási munkálataival fog telni: a választási törvényt az Evangelikus Közöny fogja tartalmazni, amely remélhetőleg a törvény hatálybalépése előtt megjelenik majd. A teljes törvénykönyv összeállítása ezzel egy időben folyik. A választások lebonyolítását a zsinat egy másik kiadvánnyal is segíteni igyekszik: egy választási útmutatóval, amely közérthetően, magyarázatokkal ellátva írja majd le a választás szabályait. A többi törvény – egy kivételével – 2006. január 1-jén lép életbe. Az egyház szervezetről szóló törvény lépcsőzetesen, az egyes testületek hivatalba lépésével egy időben válik hatályossá. Így a jelenlegi egyházszerveztől szóló szabályokat a választásokig kell majd használni, de a választások már az új szervezetek megkívánta rendszer szerint történnek.

■ MUNTAG ANDRÁS zsinati gazda

„A személyes kapcsolatokat kell erősítenünk...”

Beszélgés Szirmai Zoltánnal

► **Kissé elfogódottan csejtek be, és azon tűnődöm, vajon milyen interjúalany lesz az a most nyugalomba vonuló lelkész, akivel olyan régóta ismerjük egymást... Merengésemből ajtónyitást riasztól. Szirmai Zoltán, Zoli bácsi, mint mindig, most is kedvesen, mosolyogva fogad, de az arcán azért látszik, hogy fáradt. Nem is csoda, hiszen mostanság sok teendője akad gyülekezetében, a centenáriumi ünneplő Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközségben.**

– Élete és az itteni közösség sorsa elválaszthatatlanul egybefonódik, hiszen negyvenegy esztendőn át volt a gyülekezet pásztora...

– Nekem is nehéz elhinni, hogy így elrepült az idő. 1960-ban végeztem a teológián. Először Gyöngyösre kerültem id. Kráihling Dániel esperes mellé, majd a ferencvárosi gyülekezet következett. A Fasorba 1964-ben Káldy Zoltán küldött ki mint segédlelkészt. Négy évvel később, 1968-ban lettem másodlelkész. Principálisom, Koren Emil távoztával 1971-ben – miután a gyülekezet presbitériuma ezt a püspöknél kérte – parókus lelkésszé választottak.

– Familiáris indíttatás vagy inkább személyes elhatározás áll annak háttérében, hogy a papi pályát választotta?

– A családomban nem volt lelkész. Édesapám olaszakértő volt, egy külkereskedelmi vállalatnál dolgozott, édesanyám pedig háztartásbeliként a gyermekeket, azaz engem és három bátyámat nevelte; közülük sajnos már egy sem él. A budapesti Lónyai Utcai Református Gimnáziumba jártam, az utolsó évet – az államosítás és az áthelyezés miatt – az Eötvös József Gimnáziumban végeztem. Érettségi után, 1953-ban nem voltam egészen bizonyos abban, hogy a lelkészi pályát szeretném választani. Irodalom-történelem szakra jelentkeztem, de nem vettek fel. A diósi csapágygyárba mentem dolgozni, termelésirányítóként helyezkedtem el. Hamar rájöttem, hogy ez a munka nem nekem való, én emberekkel szeretnék foglalkozni.

A „végső lökést” a Deák téri ifjúság adta meg, ide jártam tizenkét éves korom óta. Nagyszerű társaság gyűlt össze itt, nagyon összetartó csapat voltunk. Először ebben a körben fordult meg a fejemben, hogy jó lenne lekipásztornak lenni, de az ötvenes években nem volt könnyű dolga annak, aki e mellett a hivatás mellett döntött. Két év munkaviszony után, 1955-ben határoztam el, hogy felvételzem a teológiára. Mint em-

lítetttem, 1960-ban végeztem, és 1964 óta vagyok itt, a fasori gyülekezetben.

– Volt olyan időszak az alatt a csaknem fél évszázad alatt, amikor úgy érezte, hogy jobb lenne „felfrissülni”, váltani és esetleg egy másik gyülekezetben folytatni a szolgálatot?

– Nemrég azt olvastam, hogy Németországban szinte „ajánlott”, hogy egy lelkész hat-nyolc évenként gyülekezetet cseréljen, új kihívásokkal nézzen szem-

FOTO: BOTTA DENES

be. Nálunk ez még nem „kötelező”, és én magam sem éreztem szükségét a változtatásnak. Egyrészt azért nem, mert hűség típus vagyok, másrészt itthon éreztem magam ebben a gyülekezetben, nem kíváncsi voltam máshová. Így is volt részem elég változatoságban, hiszen nemzedékek nőttek fel a szemem előtt. A mindig újabb és újabb teendőkben sem volt hiány, hiszen a templom szomszédságában álló Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban 1989-ben újraindult a tanítás, és a Pesti Egyházmegye esperesi tisztsége is mindig számos feladatot adott.

– Az esperességhez kapcsolódó sok plusz teendő volt az oka annak, hogy legutóbb már nem vállalt el egy teljes ciklust?

– Először 1984-től 1990-ig, majd 1995-től 2003-ig voltam esperes. Nem tartottam megterhelőnek ezt a munkát, mert szerettem csinálni. 2003-ban azért mondtam le, mert tiszteltelen akartam tartani a zsinati előírásokat. Elértem azt az életkort (65 + 2 év), amikor ideje átadni a stafétát. Nem unatkoztam ezután sem, hiszen a gyülekezeti munka továbbra is megmaradt. Szerencsére mindig voltak segítők, akikkel jó légkörben dolgozhattunk együtt. Leghosszabb ideig dr.

Muntagné Bartucz Judit volt mellettem, ő huszonhat évig volt szolgatársam.

– Hosszú lelkészi szolgálatára visszapillantva mi az, amit mindenképpen kiemelne?

– Legszívesebben két személyes élményt idézném fel. Az egyik a gyenesi ifjúsági konferenciák szervezése. Ebben a munkában tíz évig vettem részt. Akkoriban egyházunk ily módon végzett ifjúsági munkája rendkívüli dolognak számított, az Állami Egyháziügyi Hivatal nem nézte jó szemmel, ha egy-egy felekezet a templomfalakon kívül, ráadásul az ifjúság körében tevékenykedik. Mi, evangélikusok azért dolgozhattunk ezen a területen, mert arra hivatkoztunk, hogy nincsenek iskoláink. A másik nagy ajándék a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlésének előkészületeiben való részvétel volt.

– Utólag visszapillantva hosszú lelkészi szolgálatára, akadhattak a „fényes napok” mellett nehéz pillanatok is. Van-e esetleg valami, amire azt mondja, hogy ezt ma már nem vagy másképp tenné?

– Azt hiszem, az építkezéseket szívesen kihagytam volna az életemből. Nem volt mindig könnyű a mesteremberekkel tárgyalni, nagyon nagy volt a rám nehezedő felelősség egy-egy beruházásnál. Jól kellett gazdálkodni a gyülekezet javával. Ha választhattam volna, akkor inkább lemondtam volna a felújítási munkálatokról, a templom külső-belső megújításával járó számos feladatról. Bár a munkák eredménye utóbb mindig igazolta, hogy érdemes volt belevágni.

Gyülekezetünkben mindig sok volt a keresztesítés, nagy volt a konfirmandusok száma. Szép templomunkban egyre több és több esketés volt, egy-egy családban ez már az új nemzedékek megjelenését is jelentette. Azt hiszem, jó lett volna a születési, a konfirmációi és az esketési évfordulókon néhány soros levéllel felkeresni a családokat, jelezve, hogy nem felejtettük el őket, és számítottunk rájuk. Erre nem volt elég időm és figyelmem... Úgy érzem, hogy manapság a személyes kapcsolatokat kell erősítenünk a gyülekezeti munkában; a találkozások a fontosak.

A magánéletben pedig a családtagjaim: a feleségem, a gyermekeim és az unokáim azok, akikkel szerettem volna jóval többet együtt lenni. Szerencsére most már ez is lehetővé válik. Gáncs Péter püspöktől azt kértem, hogy a templom és a gyülekezet századik születésnapját még hadd ünnepehessem együtt a gyülekezettel. Hála Istennek, egészséges vagyok, de mivel hetvenéves lettem, úgy érzem, itt az ideje, hogy a sok munkával és örömmel teli év után átadjam a szolgálatot.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Lelkésziktatás bordásfalak között

► Tatabányán, az elmúlt rendszer „szocialista városainak” egyikében október 1-jén a templom melletti iskola tornatermében tartott istentiszteleten iktatták be hivatalába Schermann Gábort, a gyülekezet most megválasztott lelkészét Bencze András, a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese. A mintegy kétszáz résztvevő ugyanis nem fért volna el a gyülekezet templomában. S hogy ez az információ miért kívánczik az eseményről szóló tudósítás élére? A válasz a gyülekezet történetének utóbbi évtizedeiben keresendő...

A mai Tatabánya területén a 19. század végéig nem élt számottevő evangélikus. A bányaművelés 1896-ban való megindulásával, a munkát keresők betelepülésével azonban számuk egyre nőtt. (Egy felmérés szerint mintegy négyszázötven településről származnak a ma itt élő evangélikusok.)

Az egyházközséggé szerveződés 1930-ban, Kalavszky Kálmán lelkész szolgálatára idején történt. A gyülekezet olyan gyorsan nőtt, hogy hamarosan két lelkészi körzetre osztották a várost, és két év alatt – a bányavállalat támogatásával – két templomot is (!) építettek 1937-ben és 1938-ban. A diktatúra beköszöntével azonban a szocialistának kikiáltott városban meggyengült az egyházközség; nagyobbik templomát rövid időn belül

mára: még a gúnyolódásnál és a kritikánál is nagyobb teher. Európában lelki vákuum uralkodik – fejtette ki. Ez nem azért van, mert Isten ígéje elvesztette volna erejét, hanem azért, mert átok ül rajtuk, nem adatik a szó. A lelkész nem teheti meg, hogy ha nem hallgatják, nem szól semmit – hangsúlyozta. A püspök testvéri türelmet kért a gyülekezeti tagoktól minden lelkész számára. Kérte, becsüljék meg azt, aki mégis mer szólni, akinek nem adatik más reménység, csak az, hogy egyszer csoda történik, és Isten megkönyörül rajtuk. Az egyházkerület vezetője végzetül azt kérte a beiktatandó lelkésztől, hogy nehéz óráiban ne a környezetén tájékozódjon, és ne is a szívet kérdezze, hanem Gazdáját, Jézus Krisztust, aki elhívta őt.

el kellett adnia. Az épületet ezután sokáig raktárnak használták.

Az egyházközségben utóljára több mint fél évszázaddal ezelőtt iktattak lelkészt Labossa Lajos személyében. A negyvenéves évig itt szolgáló lelképásztornak az ezredforduló évében történt nyugalomba vonulása – majd halála – után évekig csak helyettes vagy segédlelkész szolgált a gyülekezetben. A rendszerváltás után a város újra missziói területté vált. Nos, ezért jelzésértékű, hogy a gyülekezet most megválasztott lelkészének a beiktatásakor kicsinek bizonyult a templom. De Isten ígéje, az imádság és az úrvacsora szentsége megszentelte a tornatermet.

Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke püspök Ám 8,11–12 és Mt 11,28 alapján tartott igehirdetésében hangsúlyozta, hogy az érdektelenség a legnagyobb teher egy lelkész szá-

Schermann Gábor Lk 11,29–30 alapján tartott hivatalátvevő igehirdetésében az életünk során megtapasztalt jelek fontosságát hangsúlyozta. Isten is annyi a számunkra, amennyit jelei mutatnak, amennyit belőlük felfogunk – fejtette ki. Jónás is jelle vált ott és akkor, Ninivében. Nem magától: Isten tette őt azzá, és általa belépett a városba, megmentette a lakóit. A fiatal lelkész beáll azon elődeinek a sorába, akik a golgotai kereszt jelét hirdetik mint megváltásunk egyetlen bizonyítékát – zárta igehirdetését az új parókus lelkész.

Az istentisztelet utáni közgyűlésen a püspök elmondta, hogy az egyház „széncsatája” a városi gyülekezetekben dől el. A köszöntők sorában hangot kapott annak reménye, hogy a tatabányai gyülekezet újra fontos és erős stratégiai pont lesz egyházunkban.

■ MENYES GYULA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Szól az Úr Jónás által Ninivéhez és Kissomlyóhoz

Szeptember-október fordulóján mindenki szüretel, akinek „hegye” van. Vas megyében legyen akár milyen kertje egy családnak, egészen bizonyos, hogy valamelyik közeli hegyen van; innét ez a tájjellegű szőlés. De van hegye a sógornak, a szomszédnak és a kollégának is, így a szüret az oda-vissza segítséssel hetekig eltart.

FOTÓ: SZEVERÉNYI LÁNYOS

Október 1-jén, szombaton a Kissomlyóba vezető úton is megnövekedett a forgalom. Az evangélikus templom előtti ipszilon alakú elágazásban voltak, akik fel, a hegyre, mások pedig le, a templom felé kanyarodtak. Az egyházmegyei missziói nap résztvevői már a megérkezés első pillanatában a szőlő Urával találkoztak. Az oltárterítő valamikori készítői ügyes kezű és hívő lelki emberek lehettek. A zöld bársonyra arany fonállal hímezték a dús fűrtökkel körbefutó szőlővesszőket. Tehát megértették Jézus szavát: „Én vagyok az igazi szőlőtő...” (Jn 15,1)

Első áldásként az úrvacsora közösségében részesültünk. Az előkészítő ige és az egész nap témája *Jónás könyvéből* szól hozzánk. *Kerekes Csaba* bizonyágtétele annak a felismerésére vezetett el bennünket, hogy amit a templompadban nem tanulunk meg, azt a mélységben tanítja meg nekünk Isten. Ezután jó tanítóként és lelki testvérként adta elő *Banka Gabriella* színművész *Babits Mihály Jónás könyve* című művét.

Ninivével is szembesültünk – *Szeverényi János* országos missziói lelkész szolgálata során. Nem kell ahhoz évezredek visszamenni, hogy Ninivével találkozzunk. Ninive itt van! Hogyan eshetnek meg nyomorúságos esetek hívő evangélikusok körében, családjaikban is? Nem kellene megvárni a mélységet, a halszagú nyomorúságot! De ha már oda jut az ember, akkor legalább annyit tudjon, mint Jónás: „Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam, és ő meghallgatott engem.” (Jón 2,3)

A bűnbánati és a hálaadó énekeket délelőtt a gyülekezet kántora, *Júlia* asszony segített ajknakra venni, délután pedig a Tandem együttesből a *Huszák* házaspár (képünkön) énekelte meg minket. Jólesett a meleg ebéd, amelyben az egyházmegye vendégeként volt részünk, a gyülekezet asszonyai pedig sok finom süteménnyel láttak el bennünket.

Mire elérkezett a délutáni zárszó ideje, nem volt kétségünk afelől, hogy a jó részt választottuk. Tudni kell, hogy az Úr hú marad önmagához, az övéi iránti szeretete és hűsége hosszú. Az utolsó szó mindig az övé, a szőlő Uráé. Üdvterve mindenképpen céljához ér – vagy velem, vagy nélkülem. Viszont *Jónás könyve* szerint az Úrnak drága az egész világ.

■ GYARMATI ISTVÁN

Kereszthez űző keresztek

Evangelikus nők VII. országos találkozója

► **Kevesen merték remélni, hogy ilyen szép számmal összegyűlnek majd a résztvevők az evangélikus nők VII. országos találkozására. Az idén több egyházi rendezvény is erre a napra, október 1-jére lett meghirdetve, ezért érthető, hogy a szokottnál is nagyobb volt a szervezők öröme, amikor látták, hogyan telik meg a Deák téri gimnázium díszterme az ország különböző pontjairól érkező asszonyokkal, sőt néhány fiatalal is. Méltatlankodás helyett inkább hála töltötte be a szíveket, amikor kiderült, hogy a kishitűen „csak” száz példányban kinyomtatott éneklapok – borítójukon *Hespné Házos Mária* ez alkalomra írt versével – hamar elfogytak...**

Délelőtt *Alföldy-Boruss Csilla* orgona- és csembalóművész vallott pályájáról egy vele készült riportfilm segítségével, majd életrajzban. Az összefoglaló cím kapcsán – *A keresz felém* – a számára a zenénél is fontosabbról, Isten szabadító

FOTÓK: BIREVOSZKY PÉTER

erejéről tett bizonyosságot. Ahogyan a kottában a kereszt jele fél hanggal fel emeli a dallamot, úgy érleli, nemesíti az ember lelkét a próba, a teher – kezdte a művésznő.

Az *Alföldy* családnak pedig kijutott a nehézségekből. Az édesapának, *Alföldy-Boruss Dezsőnek* a Rákosi-korszakban egy bátor, hitvalló kijelentés miatt távoznia kellett a lelkesítő szolgálatból. A következőkben szinte a rendszerváltásig viselnie kellett valamennyi hozzátartozónak, tudniillik hogy ők – *Csilla* szavait idézve – egy „kicsapott pap” családja. Szűkös anyagi körülmények közt éltek, a gyermekeket akadályozta és korlátozta az akkori hatalom a pályaválasztás terén... „Mégsem arról van szó, hogy bárkinek is sajnálnia kellene minket” – tette hozzá azonnal a művésznő. „Vannak dolgok, amelyeket át kellett élnie a családnak. Nehézségek, amelyekbe mások, akiket nem tud tartani a hitük, bizonyára beleroppantak volna.” Csillák azonban Isten hordozó szeretetét tapasztalták meg a legnehezebb próbák idején is. „Mindig van út” – idézte többször is a nap folyamán az édesapjától tanult biztatást. A művésznő pályája ékes

Alföldy-Boruss Csilla vallomása

bizonyítéka ennek; amikor az emberek akadályokat gördítettek eléjük, Isten új utakra vezette Csillát és a testvéreit.

A nap kezdetén *Magyar Szilvia* éneke dicsérte a sorsunkat kezében tartó Urat, délelőtt pedig *Alföldy-Boruss Csilla* előadásában *Bach* muzikája emelte magasra a jelenlévők előtt Isten mérhetetlen szeretetének jelét: *Krisztus keresztjét*.

Délután két, ötven esztendeje végzett lelkész: *Kinczler Irén* és *Dóka Zoltánné* vallott megrendítő módon arról, hogy miként szembesülnek most, aktív szolgálatuk végén az emberi élet kikerülhetetlen problémáival: a betegséggel, kiszolgáltatottsággal, szeretetük ágya mellett a halállal. „A rajtunk lévő kereszt a kereszt-höz űz” – emlékeztetett *Dóka*. A küzdelmekben *Krisztus keresztje* emel föl, a velünk szenvedő Úr erősít meg bennünket. Ő ad győzelmet, hogy az utolsó percünk is róla szóló bizonyágtétele lehessen. Mert a keresztény ember küldetése – hogy *Krisztus keresztjét* az emberek elé tárja – végső sóhajunkig tart, ahogyan *Dóka Zoltán* figyelmeztette a feleségét: „Nagyon vigyázzunk arra, hogy halálunkkal ne cáfoljunk rá az életünkre!”

■ B. PINTÉR MÁRTA

LEPRAMISSZIÓ

Függetlenül, de továbbra is szervezeten...

► **Szokásos őszi csendesnapunkat már másodjára rendeztük meg szeptember 24-én, szombaton. Azt gondoltuk, hogy a szabadnap több embert készítet arra, hogy eljőjön, és együtt örüljön azokkal a munkatársakkal, akikkel ritkán találkozunk, vagy akikkel csak levelezünk. Hogy így történt-e, vagy sem, azt nem lehet pontosan tudni, hiszen talán negyven testvér akkor is eljött volna, ha hétköznapi jövőnk össze, de valószínűleg nem ez a negyven. A lepramisszió vasárnapját megelőző szombaton a vezető-ség tagjai szolgáltak közöttünk.**

Riskóné Fazekas Márta elnök kezdőhátata a következő bibliai mondat alapján szól: „*Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!*” – Jézus sóhajtott ezzel a zsoltárossal a kereszten (Lk 23,46). Neki is küzdelmet jelentett sorsa, a tudat, hogy mi vár rá, de alázatosan el tudta mondani az idézett zsoltárt. Mi is, és a leprában szenvedők is csak akkor tudják elviselni az életet, ha el tudják mondani: Isten kezéből veszem sorsomat, leteszem kezébe életemet.

Rozgonyiné Asztalos Piroksa főtitkár az elmúlt fél év eredményeiről számolt be, főleg a nemzeti bizottság utolsó ülése utáni helyzetről. Megtudtuk, hogy a Lepramisszió önállósodása megtörtént, már csak a szervezeti szabályzat pontosítása és jóváhagyása van hátra. „Új

csékk és könyvelő, több új fordító és más munkatárs segíti ezentúl a szolgálatot. Azonban ebből a helyzetből az is következik, hogy nekünk kell fizetnünk a rezsiszámláinkat, s ez nagyon nagy összeg. A zsinat munkatársaival közösen már keressük a megoldást, hogy kevesebb gázhasználattal is el tudjuk végezni a munkát, s ne költsünk sokat a leprásoknak szánt pénzből” – mondta el a főtitkár.

Nagyon jó kapcsolatot sikerült létrehozni a Magyar Ökumenikus Segélyszervezettel. A MÖSZ újra kedvezményesen vállalta tízezer darab fásli Indiába való szállítását; a küldemény a napokban indul útnak. A verőci segélykérés keretében pedig mind a százkilencvenkét összehorgolt takarót és a használt ruhákat elvitték Székelyföldre, az árvíz sújtotta falvakba. Teljesíteni tudtuk a Nemzetközi Lepramisszióban vállalt kötelezettségünket is – egymillió forint átutalásával. Tizenkét előadás és a világnapi körlevél segített hozzá bennünket ahhoz, hogy mindezt megvalósíthassuk; köszönet érte az egyéni adakozóknak, a gyülekezeteknek, a fásli- és négyzetkötő asszonyoknak.

Vidéki munkatársaink közül a balatonföldvári ökumenikus és a mélykúti katolikus közösség tagjai számoltak be írásban munkájukról, illetve a pestszentimrei baptisták, a pécsi evangélikusok és metodisták adták át személyesen tapasztalataikat.

A csendesnap fő témája a Nemzetközi Lepramisszió nagygyűléséről való be-

számoló volt. Írországból *Riskóné Fazekas Márta* és *Rozgonyiné Asztalos Piroksa* képviselte a magyarországi Lepramissziót. Ebben az évben a huszonöt helyett csak tizenhét tagország szervezetét akkreditálták, vagyis erősítették meg hivatalos tagszervezeti státusában, köztük volt a magyarországi is. Ez nagy elismerést jelent a számunkra, hiszen nem egyszerű minden feltételnek megfelelni. Ezzel a világ legnagyobb anyagi forrásokat megmozgató lepramissziós szervezetének vagyunk a tagjai. Ez a szervezet áll mögöttünk, hogy amikor elküldjük a csomagjainkat, azok célba is érkezenek, és biztosítja az indiai vámentességet is. Természetesen ez kötelezettséget is ró ránk, hiszen nagyobb összeget kell befizetnünk, és pontos működési szabályzatot kell kidolgoznunk.

A nagygyűlés üzenetként küldte a világ minden tájára azt a forradalmi gondolatot, hogy addig lesz lepra a világon, amíg szegénység lesz. Hitvallással és munkaprogrammá lett tehát a szegénység ellen minden lehetséges eszközzel folytatott küzdelem. Így lehetőség nyílik arra, hogy érdeklődés befolyásolja a helyi politikai vezetést annak érdekében, hogy a gyógyult leprások ne koldusként tengődjenek, hanem helyzetüknek és egészségi állapotuknak megfelelő munkával kereshessék meg a kenyerüket.

A Lepramisszió továbbra is Indiát tekinteli fő területének, bár az egészségügyi kormányzat felvette az ingyenesen kezeltek közé a leprás betegeket, tehát bármelyik rendelésben vagy osztályon térítés-

mentesen kell őket ellátni. A Lepramisszió már nemcsak gyógyszert, hanem varrógépet, tehenet, iskolaszereket, lakásokat, víztisztító berendezéseket is tud adni a leprából kigyógyultaknak, hogy egy kicsit könnyebb legyen az életük.

Afrikában sokkal nehezebb a helyzet, mert az AIDS tizedeli a felnőtt nemzedéket, csak az öregek és a gyerekek maradnak egy-egy faluban – a lepra kezelése pedig háttérbe szorul az AIDS-betegek kezelése mellett. Ezenkívül a polgárháború miatt a munkatársak is életveszélyben vannak. Csádban már egyedül küzd *Geeske Zjip* holland ápolónő, aki három évvel ezelőtt a vendégünk volt. – Imádkozunk érte!

Két évente két személyt kap kitüntetés és jutalmat a nemzetközi szervezettől; két olyan volt leprás, aki aktívan részt vesz a lepra elleni küzdelemben. Ez az alkalom a nagygyűlés fénypontja.

Glenn Goodman kanadai munkatárs felhívta a figyelmet arra, hogy adományt kérni nem megalázó, hanem azt jelenti, hogy partnernek tekintjük a másikat, és mi is adni akarunk neki. Ha támogatást kérünk tőle, adjunk cserébe értékes információkat, és ne felejtjük el megköszönni azt, amit adott, hogy rendszeres adakozóvá váljon! Így szerethetünk jó munkatársakat a Lepramisszióban.

A nagygyűlés után igazgatósági ülésre került sor, ahol a Szentlélek sugallatára született teljesen spontán a dublini nyilatkozat, mely célul tűzte ki, hogy a szervezet 2010-re a *jelenlegi támogatások kétszeresét* gyűjti össze a lepra okának és

következményeinek a megszüntetése céljából.

A részletes beszámoló után *Nagy János* munkatársunk vezetésével imaközösség alakult; az ott ajánlott imatémákat most testvéreink szeretetébe ajánljuk. 1. Imádkozunk Indiáért és Délkelet-Ázsiáért; adjunk hálát a lehetőségekért, a víztisztítókért, a munkahelyteremtésért; könyörögjünk a szegénység felszámolásáért, a hatékony gyógyszerekért, a szegénység leküzdéséért! 2. Imádkozunk az afrikai AIDS-es betegek gyermekeiért, az éhezéskért, a szenvedő és veszélyben lévő munkatársakért, különösen is a csádi polgárháborús helyzetben élőkért! 3. Adjunk hálát azért, hogy létezzen a nemzetközi szervezet, és hogy mi is a tagjai maradhattunk! 4. Könyörögjünk azért, hogy megtalálják és forgalomba hozzák a lepra elleni védőoltást! 5. Imádkozunk, hogy adományaink és csomagjaink oda kerüljenek, ahol a legnagyobb szükség van rájuk!

A főtitkár Jézus szavaira emlékeztetett: „*Úgy fénylő a ti világgágotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.*” (Mt 5,16; Károli-fordítás)

Abban a reményben írtam ezt a beszámolót, hogy a legközelebbi hívsra azok is eljönnek majd, akik most csak olvasnak a Lepramisszió munkájáról, és testvéreink az adakozásban sem lesznek restek, hogy teljesíthessük a leprások gyógyítására vonatkozó jézusi parancsot.

■ BENCZE IMRÉNE

Madarász Gyula kiállítása a Vármegye Galériában

„Jaj, de szép kiállítás!” – tört ki szinte önkéntelenül az egyik látogatóból az öröm hangja, már a kiállítóterembe lépve. Többen is felfigyeltek rá. Kérdő tekintetükre a választ hamarosan maguk a kiállított akvarellek adták meg. Madarász Gyula derűt árasztó színeiben tobzódó művei végteleen csendességükben is beszélnek, mesélnek – múltról és jelenről, szépről és fájdalomról. Elgondolkoztatnak és biztatnak.

Élményekben gazdag képei a magyar tájképfestészet nagyjait idézik. Nincs bennük semmi rendkívüli vagy egzotikus: megélt – az impresszionizmus minden finomságát, líraiságát tükröző – élmények. Szinte minden képe alá oda lehetne írni egy-egy költő verssorait. „Alföldi festészet” érzékenységgel, őszinteséggel telve. Alkotásai a szülőföld, az otthon szeretetéről tanúskodnak, emlékképei az érté-

kek megőrzésére hívják fel a figyelmet. *Elhagyott ház – Felégett tarló – Pusztuló örökségünk – Múltunk jelei:* figyelmeztető ecsetvonások. Hegyoldal alján szépen gondozott, kétablakos kis családi házak, előttük modern autóbusz áll, felettük a hegytetőn Pannonhalma... Beszélő kép ez is. Elmondja, hogy a művész ecsetjét nemcsak a keze vezeti, hanem gyakran a lelke is.

Sárga ősz – Téli a pusztán – Havasok Kárpát-alján – Hóolvadás – Tavasz – Hajnal a Hortobágyon – Nyár – Domboldal fényeivel – Hortobágy virágai: a változó évszakok megörökítésében kitűnően kifejezi a tájban rejlő drámaiságot. *Pusztuló örökségünk – örökségünk romjai* című akvarelljei a művésznék a táj, a haza iránti hűségét hirdetik.

Madarász Gyula a természet szerelmese, finom vonalú akvarelljeinek nem véletlenül fő témája a fa, a víz, a föld, az erdő-

mező csodálatos világa, a falvak vonzása. Hajdúnánáson rendezte első kiállítását, amelyet azóta több mint félszáz követett. 1972-től vett részt csoportos, külföldi, majd egyéni kiállításokon, számos hazai és külföldi művésztelep alapító tagja, több mint húsz művészeti díj boldog tulajdonosa. Nem csak hazai vidékeket láthatunk a képein: találkozhatunk Erdély, Kárpátalja, sőt a francia Alpok megörökített tájaival is.

A művész hetvenedik születésnapja alkalmából rendezett kiállításon Nagy Előd festőművész, Madarász Gyula alkotótársa és barátja adta át az ünnepeltnek az őt ábrázoló emléklapoktat.

A kiállítás október 15-ig a Vármegye Galériában (Budapest V., Vármegye u. 11.) keddtől péntekig, 10 és 17 óra között tekinthető meg.

■ SCHELKEN PÁLMA

A kommunikáló egyház

Katolikus médiakonferencia a Keresztény Közéleti Akadémián

► **Ha valaki üzenetet akar eljuttatni a másikkhoz, választania kell valamilyen médiumot, amelyen keresztül közvetíteni tudja az információt. Ebből az alaphelyzetből kiindulva magától értetődőnek tűnik, hogy a nem e világi üzenettel rendelkező kereszténység kétezer éve csakis kommunikációs helyzetekben értelmezheti helyesen önmagát és küldetését. Jelen korunk tömegkommunikációs társadalmának viszonyai azonban olyan kihívások elé állítják a tradicionálisabb közlési formákhoz szokott egyházakat, melyeknek csak akkor felelhetnek meg, ha megtalálják a helyüket, kialakítják hiteles arculatukat, és újra tudják fogalmazni identitásukat a széles tömegeket kiszolgáló média rohamosan változó világában.**

Média az egyházban, egyház a médiában – Kommunikációs kihívások a Magyar Katolikus Egyház 21. századi működésében – ezzel a címmel rendeztek egész napos médiakonferenciát október 1-jén a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia előadótermében. A rendezvényre a többi felekezet sajtóorgánumainak a munkatársait és a világi média képviselőit is meghívták.

A tudományos igényességgel összeállított előadás-sorozat célja az egyház médiában való megjelenésének, a médiaszereplésből leszárt egyházképnél és a jelenlegi kommunikációs témáknak az elemzése, valamint az eddig összegzett tapasztalatok alapján új és hatékony médiastratégiák keresése volt. Az előadások és kerekasztal-beszélgetések három nagy témakör köré csoportosultak: a délelőtti előadók az egyházi médiastratégiák és a társadalmi környezet kölcsönhatását, illetve viszonyrendszerét járták körül; délután az egyház társadalmi tanításának kommunikációs kódjaival ismerkedhettek meg a jelenlévők; a kerekasztal-beszélgetéseken pedig egyházi és világi médiaszakemberek folytattak eszmecserét az egyház és a média kapcsolatának általános jelenségeiről.

A Keresztény Közéleti Akadémia szervezésében megrendezett konferenciát az akadémia elnöke, dr. Kráitz Mihály nyitotta meg. Dr. Veres András püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) titkára nyitóelőadásában a katolikus egyház 21. századi kommunikációs stratégiáit ismertette. Rámutatott, hogy az egyháznak új megjelenési formákra van szüksége a médiában. Ezeknek elsősorban lelkipásztori alapvetésűeknek kell lenniük, mert erre alapozhatóak igazán hatékonyan az egyház médiaszereplésének változatlán céljai: az új missziós módszereknek a nem hívők megszólítása érdekében történő kidolgozása, a széles körű társadalmi párbeszéd kialakítása és az egyház társadalmi beágyazottságának erősítése.

Dr. Tomka Miklós, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Szociológia Intézetének vezetője a legújabb vallásszociológiai felmérések eredményeivel ismertette meg a hallgatókat. Az előadásban említett, a társadalom vallásos tendenciáinak a változásait bemutató adatok olyan kiindulópontként szolgálnak, amelyek figyelembevételével nem képzelhető el az egyházi nyilvánosság megfelelő formáinak a kialakítása és a médiaszereplés hatékonyságának a növelése.

Az egyház és média kapcsolatát taglaló szekcióban Szerdahelyi Csongor, az MKPK sajtóirodájának vezetője hangsúlyozta, hogy az egyházak jövőjének a szempontjából döntő jelentőségű a médiában való színvonalas jelenlét. Ennek kapcsán az egyházi pénzforrások elosztásának kényes kérdésére is kitért: Franz König bíborost, volt bécsi érseket idézte, aki szerint az intézmények működéséhez és az egyházi dolgozók fizetéséhez a források egyharmad részét az egyház sajtójára kellene fordítani.

Az egyház médiaszereplését kerekasztal mellett vitatták meg a világi sajtó meghívott szakemberei. Az MTI, a Népszabadság, a Heti Válasz, a Magyar Nemzet, a Magyar Rádió, az MTV és a HVG egy-egy munkatársa az egyházak kommunikációjával és médiaszereplésével kapcsolatos tapasztalatait ütköztette egymással, és osztotta meg a közönséggel.

Az egyház mibenlétéről szóló teológiai vitának és az egyházi nyilvánosságról folytatott társadalomtudományi diskurzusnak nem lenne szabad elkülönülnie egymástól. A nyelvhasználat különbözősége miatt kommunikációra van szükség. Jézus nagy kommunikatőr volt, és az egyházra is közlésformákon keresztül megvalósítható feladatot bízott. Mindig is kommunikációs társadalomban élünk, az egyháznak azonban a megváltozott viszonyok között is helyt kell állnia, és Krisztustól kapott küldetését a tömegkommunikációs médiumok felhasználásával is végre kell hajtania.

■ PETRI GÁBOR

Tamás-templom Szegeden

► **A fővárosi Tamás-mise sikerén felbuzdulva rendezték meg a keresők istentiszteletét Szegeden szeptember 28-án. Az áhítattal az alföldi egyetemi városban is az volt a szervezők célja, hogy a templomot eddig elkerülő embereket vezessenek Krisztus közelébe. Az est liturgiája sokkal kötetlenebb volt a Deák téren megismertnél, valamint Szegeden nem csupán evangélikus, hanem ökumenikus közösségbe válták a „tamáskodó” fiatalokat.**

A szegedi dóm altemploma mellőz minden hagyományos templomi külsőséget. Az egyszerű téglafalakon modern világitótestek, a templomtérben natúr fából készült székek. Csupán néhány színes kortárs festmény és egy felfüggesztett feszület jelzi, hogy szentélybe lépett a látogató. E „modern katakomba” megfelelő helyszíne volt a hétköznapi esti áhítatnak.

A gyülekezet körben, arccal kifelé fog-

lalt helyet. Az *Új ének* című füzetből válogatott énekek között a liturgiában részt vevő fiatalok gyakran kimondott sóhajainkat, vágyainkat, bánatunkat tolmácsolták: mit is keresünk, hová tartunk, kihez forduljunk felfordult és kilátástalan világunkban? Majd egyszer csak megszólalt a biztató zene, és a gyülekezet a kör közepén elhelyezett oltár (színes terítőre állított váza, körülötte mécsesek) felé fordult, mely lehetőséget teremtett arra, hogy a hívek rátaláljanak egymásra, a közösségre és magára a megváltó Krisztusra.

Ezután az istentiszteletet meghirdető ifjúsági csoportok lelkészei röviden elmondták gondolataikat Zákheus történetéről. *Páljai Zoltán* római katolikus egyetemi lelkész meditációjában elmesélte, hogy a németországi ifjúsági találkozón mindent megtett azért, hogy minél jobb helye legyen, hogy személyesen is lássa a pápát. Később azonban rájött, hogy akkor önző módon nem a Megváltót, hanem saját személyét helyezte a központba. *Cserháti Sándor* evangélikus lelkész a vámszedő történetéről beszélve kiemelte,

hogy talán nincs is nagyobb öröm annál, mint amikor valaki a nevünkön szólít meg bennünket. „Velünk most éppen ez történik. Isten fia személyesen mondja, hogy nálunk tölti az éjszakát” – folytatta. A záróimádság előtt a fiatalok meggyújtották saját gyertyájukat a kicsiny mécsesek lángjával, arra utalva, hogy magukkal vihetik otthonukba Krisztus fényét. Az istentisztelet után tea és keksz mellett nyílt lehetőség kötetlen beszélgetésre.

Bár a szegedi Tamás-templomba érkezők döntő többsége már eddig is tagja volt valamely felekezeti ifjúsági közösségnek, az istentisztelet mégsem volt haszontalan. Éppen Tamás apostol történetéből tudjuk, hogy a magukat Jézus közelében tudóknak is megíoghat a hitük. Ezért mindannyiunknak naponta vissza kell térnünk az Úrhoz, és valódi közösséget kell alkotnunk, mert csak így leszünk képesek másoknak is továbbadni a jó hírt. Erre Szegeden is lesz lehetőség, hiszen a közeljövőben ismét megrendezik a keresők istentiszteletét.

■ L. J. Cs.

Jézus felszabadít

► **A keresők istentisztelete Budapesten is újra hívogatja azokat, akik még nem tapasztalták meg Jézus megváltó szeretetét. Október 16-án este várja a budavári Bécsi kapu téri templom a lelki szabadság megtalálására vágyó fiatalokat. A résztvevők már fél hattól élhetnek az egyházunk gyakorlatából kikopott gyónás lehetőségével. Horváth-Hegyri Olivér, az Északi Egyházkerület püspöki titkárát, a Tamás-mise egyik szervezőjét egyebek mellett arról kérdeztem, hogy a mostani alkalom más lesz-e, mint az első volt, és hogy mit jelent a mottó...**

– Úgy hírlík, hogy október 16-án kissé más mise részesei lehetnek az érdeklődők, mint pünkösdkor a Deák téren. Min változtattak a szervezők?

– A visszajelzésekből is tudjuk, de magunk is éreztük, hogy a fél évvel ezelőtt megrendezett két és fél óras Tamás-mise bizony hosszú volt. Mindenképpen gördülékenyebben kell megoldanunk az úrvacsorai részt, amely elhúzódtott, valamint az imajárást, amelynek keretében a résztvevők a terdéltől imádságot, a személyes áldást, a gyertyagyújtást vagy a meditatív csendességet választhatják. Lerövidítjük az imádságot, és a jelenlévők várhatóan nagy száma miatt a pünkösdhöz képest megháromszorozzuk az áldást osztó lelkészek létszámát. Az a célunk, hogy ez az istentisztelet ne legyen hosszabb két óránál.

– A zenei rész változatlan marad? Többen is nehezményezték, hogy nincsenek hagyományos korálok.

– A Tamás-mise a keresők, a kételkedők istentisztelete. Abban a pillanatban, amikor valaki beépül egy gyülekezetbe, találkozik a korálokkal. Az énekek tekintetében mi most a pünködsi misén kialakult arányokat szeretnénk megtartani.

– A mise mottója: „Szabad vagy!” Mit jelent ez?

– Legalább két dolgot jelenthet. Egyrészt hirdetheti az egyházzal, hogy befogadó közösség vagyunk, tehát bármilyen ember is vagy, szabadon jöhetsz hozzánk. A zöld plakátokon, szórólapokon található jelmondatunk tehát semmiképpen sem az egyház rosszul értelmezett liberális gondolkodására utal, hanem a krisztusi nyitottságra. Jézus mondja: „Jőjjetek énhozzám mindnyájan...” (Mt 11,28) Arra gondoltunk, hogy érdemes lenne olyan megszólítást találnunk, amelynek hallatán (olvastán) a nyilvánlagban járó-kelő emberek felkapják a fejüket. Olyan megszólításra gondoltunk, amely érdekes, amely nem megszokott az egyházi szóhasználatban. Az a célunk, hogy eljőjenek az emberek. A konzervatív, a hagyományokat mindennek fölé helyező keresztények számára lehet, hogy idegenül hangzik, de mi elsősorban a keresőkhoz szeretnénk szólni. Ezért célszerű volt a világi szóhasználatból választani a mottót.

– Az embereknek az egyházzal kapcsolatban legelőször a kötöttség jut az eszükbe...

– Pontosan arra utal ez a kijelentés, hogy te Jézusban szabad ember vagy. Szabadon élheted meg a hitedet, nem kényszerből; szabadon tartozhatsz az egyházhhoz úgy, hogy azt senki sem teszi számodra kötelezővé. A lelki szabadság lehetőségére, a szabad döntést lehetőségére igyekeznünk rámutatni ezzel a mondat-

tal: szabad vagy arra, hogy keresztény légy. Szabad vagy arra, hogy Jézushoz tartozz, hogy keresztény emberként gondolkodj. Azt szeretnénk elérni, hogy a fiatalok lássák meg: szabad akarattukból tartozhatnak Jézushoz, mindenféle kényszerrel mentes, hitbeli döntés alapján élhetnek. Arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy az egyház célja nem az, hogy az istentiszteleti alkalmakkal magához láncolja a betévedőket, hanem hogy Jézushoz vezesse őket. Az egyházban hangzik Isten igéje, amely tényleg idő-és térbeli korlátozást jelent, de mindemellett egész keresztény életünket úgy szeretnénk megélni, hogy Krisztusban és általa szabadok vagyunk a bűntől. Ha már benne él Krisztus, akkor ez a szabadság a jóra fog felszabadítani engem. És ekkor már nem köteleknek tartom az egyház szokásait, hanem olyasvalaminek, ami belülről, a szabadságból fakad.

– A szabadság üzenetét úgy is értelmezhetjük, hogy a hitre térés megtisztít azoktól a világi rossz szokásoktól, amelyek rabba tesznek bennünket?

– Így van. Ez is benne lesz. Minden Tamás-mise offertóriumának a felét valamilyen nemes célra szeretnénk felhasználni. Pontosan a mostani mottóból következik az, hogy az alkoholbetegek rehabilitációjával foglalkozó, evangélikus gyökerű györkönyi Szőlőtő Alapítvány kapja meg az összeget, hogy ezáltal is hirdessük: szabad vagy. Azaz ha Jézushoz tartozol, akkor szabad leszel a függőségeidről. Ez a mise során az igehirdetésben is szerepet kap, az alkalom végén pedig szabadult alkoholisták mondanak majd pár szót arról, hogy Jézus hogyan tette őket szabadabbá.

■ CZAKÓ KRISZTA

Luxushotel és kápolna

Van-e létjogosultsága egy imádságra, igehallgatásra hivatott épületnek a felső tizedes által látogatott luxuskörnyezetben? A Budapesttől húsz kilométerre lé-

vő, hetven hektáron elterülő gödi Pólus Palace Thermal Golf Club Hotel tulajdonosa, Pólus Péter és helyettes vezérigazgatója, Tasi László szerint igen. Neki köszönhetően az ötcillagos hotelépület melletti Kápolna-domb tetején immár – ízléses egyszerűséggel épített – ökumenikus kápolna várja mindazokat, akik „nemcsak kenyérrel” élnek...

Október 2-án, vasárnap délután Beer Miklós váci római katolikus megyés püspök, D. Székely Imre, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke, Fónagy Miklós váci református esperes és Papp Miklós görög katolikus lelkész nemcsak szentelte a magas fenýők árnyékában emelt kápolnát és a szállodát, hanem imádságba foglalta a közel százfényi személyzet életét is, becsületes, erkölcsös, Istennek tetsző munkájukhoz kérve Isten áldását.

Létesült tehát egy hely, ahol elcsendesedhet a tulajdonos éppúgy, mint a vendég vagy a személyzet.

S hogy mit tett volna Jézus, ha őt is meghívják? Biztos vagyok benne, hogy mielőtt elmegy, valami ilyesmit mond: „Nem az egészségesekeknek van szükségük orvosra...”, és talán elkezdi beszélni arról, ami örök, ami szent, ami az üdvösséghez szükséges. Jézus és tanítványai ott beszéltek Isten országáról, ahol csak tehettek; ott voltak, ahonnan nem küldték el őket.

S vajon jelen volt-e Jézus ezen a vasárnapon az öt csillag alatt?

De hisz meghívták... ■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

HIRDETÉS

Asztali beszélgetések Lázár Ervinnel és Roszík Gáborral

A Győri Evangélikus Egyházközség által szervezett *Asztali beszélgetések* című előadás-sorozat idei kezdőalkalmára sok szeretettel hívjuk Önt és kedves ismerőseit.

A disputa címe: *Ilyeneké az Isten országa...* Résztvevői: *Lázár Ervin* író és *Roszík Gábor* evangélikus lelkész, a Tessedik Sámuel Anyaotthon vezetője. A disputa időpontja: október 14., péntek 18 óra. Az előadás helyszíne: a Győri Könyvszalón pavilonja.

A rendezvény ingyenes!

HIRDETÉS

Missziói nap

Szabadságban, de hogyan? Ezzel a címmel missziói napot tartunk október 15-én, szombaton 14–18 óráig az Ajkai Kaszinó nagytermében (Ajka, Újélet u. 8.).

Délutánunk programja:

- Bevezető áhítat – *Szeverényi János* országos missziói lelkész
- Jónás próféta könyvéből (*Jónás imája*) – *Banka Gabriella* előadóművész
- Zenei biztonyságtévő szolgálat – Új Teremtés együttes Pestszentlőrincről
- Csoportos beszélgetés
- Befejező áhítat – *Hulej Enikő* segédlelkész

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

Érdeklődni lehet az evangélikus lelkészi hivatalban (Ajka, Kossuth u. 2/b. Tel.: 88/311-340).

HIRDETÉS

Téli tanfolyam a Kántorképző Intézetben

A Kántorképző Intézet 2005/2006-os tanévi téli tanfolyama november 5-én, szombaton kezdődik a 10.30-kor tartandó megnyitóval.

A tanfolyam húsz, szombati tanítási nappól áll (a záróvizsga várható időpontja 2006. április 1.), helyszíne a fői Mandák Otthon (2151 Fót, Berda J. u. 3., tel.: 27/538-305 vagy 27/538-306).

Jelentkezni a fenti címen lehet október 31-ig. Főleg azokat a fiatalokat hívogatjuk, akik a nyári tanfolyamok valamelyikén jó előképzettséget szereztek már – ne vesszen kárba az eddig befektetett energia! Kérjük, hogy az új hallgatók mellékeljenek a jelentkezéshez lelkészi ajánlást és egy, az eddigi zenei tanulmányaikról szóló rövid beszámolót.

A tanfolyamon oktatott tárgyak: *egyházi ének, harmónium-, illetve orgonajáték, szolfézs-zeneelmélet*; az oklevél megszerzésére készülők hallgatóknak: *karvezetés, liturgia, orgonaismeret*. Felvételi vizsga nincs, minden hallgatóval a saját szintjéről indulva igyekezzünk foglalkozni.

A tanfolyam részleteiről *Bence Gábornál* is érdeklődhetnek (tel.: 20/824-4524). A részvételi díj 17 000 Ft (az ebéd költségeit is magába foglalja), mely két részletben is fizethető. Kérjük a hallgatókat küldő gyülekezeteket, hogy lehetőségük szerint támogassák jövőendő kántoraikat legalább útiköltségük megtérítésével. A gyülekezet vezetőségének kérésére – indokolt esetben – lehetőségünk van arra, hogy az országos egyház anyagi támogatását kérjük.

A Kántorképző Intézet vezetői

HIRDETÉS

A Kissomlyói Evangélikus Egyházközség gyülekezeteinek életében ritkának számító jeles alkalmak lesznek október 16-án. Az egyházközség négy filiájában szentelnek „Luther-rózsát”, illetve egy helyen imaházat.

A nap programja:

- Káld, 13 óra: Luther-rózsaszentelés, ima
- Jánosháza, 13.30: Luther-rózsaszentelés, ima
- Köcsk, 14 óra: Luther-rózsaszentelés, ima
- Borgáta, 15 óra: Luther-rózsaszentelés és imaházszentelés

Az alkalmakon *Gyarmati István* espereshelyettes szolgál. A nap zárásaként 16 órától Borgátán szeretetvendégségre várják a megjelenteket.

„Dicsérem az Urat teljes szívből: az igazak körében és a gyülekezetben.” (Zsolt III,1)

HIRDETÉS

Bibliodrámacsoport indul október 26-án! Havonta egyszer, szerdán 18 és 21 óra között találkozunk, az év során összesen nyolcszor.

A bibliodrámá, vagyis a bibliai történetek dramatikus megjelenítése a szövegek pusztá elolvasásánál jóval intenzívebb lelki élményt nyújt. A játék során belebújunk a szereplők bőrébe, megpróbáljuk megérezni tetteik mozgatórugóit, illetve kipróbálhatjuk, vajon mi mit tettünk volna az adott helyzetben. Mindezt saját magunk lelki gazdagodásáért tesszük, hogy ezáltal jobban megismerjük önmagunkat és társainkat, illetve másképp is megéljük a bibliai szövegeket.

Információt a csoportvezetőktől, *Hegyes Katalin* és *Baják Gábor* bibliodrámá- és pszichodrámá-vezetőktől lehet kérni (kathihegyes@yahoo.de; tel.: 30/350-3275 vagy bajak.gabor@chello.hu; tel.: 20/454-1631).

HIRDETÉS

A Fraternitás Evangélikus Lelkészek Közösségének a lelkimentő szakcsoportja felkérésre vállalja, hogy szívesen tart ismeretterjesztő előadást a szenvedélybetegségekről, illetve az azokból való gyógyulásról egyházi rendezvényeken, gyülekezetekben, egyházi iskolákban. További felvilágosítás az egyesület titkárától, *Magassy Zoltán* nemeskéri lelkésztől kérhető. Cím: 9471 Nemeskér, Fő u. 106. Telefon: 99/365-205; mobil: 20/824-4808; e-mail: zoltan.magassy@lutheran.hu.

HIRDETÉS

Gyógyító csendeshét alkohol- és szenvedélybetegek részére

A Szarvasi Középhalmi Evangélikus Misszió október 10–15-ig gyógyító csendeshetet tart alkohol- és szenvedélybetegek részére. Érkezés hétfőn 13 óráig, hazautazás szombaton délelőtt.

„...Isten a mi oltalmunk!” (Zsolt 62,9) Szeretettel hívjuk lelki gyógyulásra, meg erősödére vágyó, szenvedélybetegségben és depresszióban érintett testvéreinket. Lelkésztestvéreinket kérjük, hogy biztassák és segítsék a rászorulókat, hogy részt vehessenek az alkalmon, szükség esetén családtaggal együtt.

A részvételi díj 6000 Ft személyenként. A rászorulókat lehetőségeink szerint támogatjuk.

Mindenki hozzon magával tisztálkodási szereket, Bibliát és jegyzetfüzetet!

Jelentkezni és érdeklődni írásban és telefonon *dr. Sárkány Angyalka* orvosnál (5540 Szarvas, Kiránduló u. 9., mobil: 20/824-6669) és *Selmeczi Lajos* nyugalmazott lelkésznél (2890 Tata, Feszty u. 14., tel.: 34/383-819, mobil: 20/824-3011) lehet.

Az országos protestáns napok

„Menj és nézd meg, hogy jól vannak”

Budapest, október 13.

□szi református m□vészeti esték
Helyszín: Szenczi Molnár Albert Református Általános Iskola (1188 Budapest, Nagy□rósi u. 55–57.) 17 óra

Álmosd, október 15.

Hálaadó istentisztelet a templom felújításáért
Helyszín: református egyházközség (4285 Álmosd, Bocskai u. 1–3.) 9 óra

Álmosd, október 15.

Koszorúzás az álmosdi csata emlékm□vénel
11.30

Szekszárd, október 15.

Kórházi nap
Igét hirdet: Balázi Zoltán református lelkész
Helyszín: evangélikus templom (7100 Szekszárd, Luther tér 1.) 16 óra

Paks, október 15.

Hangverseny Kincses Veronika Kossuth-díjas operaénekes és Teleki Miklós orgonam□vész közrem□ködésével
Helyszín: evangélikus templom (7030 Paks, Kossuth u. 29.) 18 óra

Budapest, október 15.

Ünnepi hangverseny
Helyszín: Kelenföldi Evangélikus Egyházközség (1114 Budapest, Bocskai út 10.) 18 óra

Budapest, október 15–24.

Keresztyén képm□vészeti kiállítás
Helyszín: evangélikus templom (1052 Budapest, Deák tér 4.)

Budapest, október 15–31.

„120 éves a K□bányai Egyházközség” – kiállítás
Helyszín: k□bányai református templom (1105 Budapest, lhász u. 15.)

Ráckeve, október 16.

Hálaadó vasárnap (a templomtet□ felújításáért)
Igét hirdet: Varga László püspök helyettes
Helyszín: református templom (2300 Ráckeve, Kossuth L. u. 4.) 10 óra

Mór, október 16.

Missziói és evangélikációs est
Helyszín: református templom (8060 Mór, Perczel M. u. 8.) 16 óra

Ráckeve, október 16.

Zenés áhítat
Helyszín: református templom (2300 Ráckeve, Kossuth L. u. 4.) 17 óra

Budapest, október 16.

Tamás-mise (ökumenikus)
Helyszín: Budavár, evangélikus templom (1014 Budapest, Bécsi kapu tér) 18 óra

Debrecen, október 16.

Orgonahangverseny – dr. Dobi Bálint
Helyszín: Debrecen, szabadságtelepi református templom (4034 Debrecen, Komáromi Csipkés György tér 1.) 18 óra

Mór, október 16–17.

Missziói nap
Helyszín: missziói és konferencia-központ (8060 Mór, Perczel M. u. 10.) október 16.: 16 óra október 17.: 13 óra

Ráckeve, október 17.

Emlékezés Szegedi Kis István születésének 500. évfordulója alkalmából
El□adók: Ladányi Sándor, Szabó András, Ács Pál, Szentmártoni Szabó Géza, Szigeti Jen□, Dienes Dénes, Kovács József László egyetemi oktatók
Helyszín: Szegedi Kis István Református Gyülekezeti Ház (2300 Ráckeve, Kossuth L. u. 6.) 9.30

Budapest, október 17–22.

Evangélikáció
Közrem□ködik: 17–19-én Dobos Bence tassi lelkész 20–22-én Hella Ferenc bajánsényei lelkész
Helyszín: k□bányai református templom (1105 Budapest, lhász u. 15.) 18 óra

Dunavarsány, október 18.

„Luther a filmvászon”
El□adó: dr. Fabiny Tamás egyetemi tanár
Helyszín: Pet□fi M□vel□dési Ház (2336 Dunavarsány) 18 óra

Bonyhád, október 21.

Demle Zoltán „A lélek gyümölcsei” cím□ prédikációs kötetének és Decsi Kiss János grafikáinak bemutatója
Közrem□ködik: a szekszárdi Gárdonyi Zoltán Református Együttes, Tillai Tímea énekm□vész és Tillai Attila egyetemi hallgató
Helyszín: a Bonyhádi Pet□fi Sándor Evangélikus Gimnázium díszterme 18 óra

Keszthely, október 22.

N□i területi találkozó
Helyszín: evangélikus templom és gyülekezeti terem (8360 Keszthely, Deák F. u. 18.) 10–15 óra

Miskolc, október 22.

„A reformáció id□szer□ége” – regionális konferencia
Helyszín: a belvárosi evangélikus gyülekezet tanácsterme (3530 Miskolc, Hunyadi u. 8.) 9–18 óra

Budapest, október 22.

Symphonia Beginia – jótékonyági koncert az árvízkarosultak megsegítésére
Közrem□ködik: a Barvich tárogatótrío és Osváth Zoltán, a Nemesszeghy kórus (Kecskemét), illetve a Szerényi kvartett
Helyszín: evangélikus templom (1052 Budapest, Deák tér 4.) 16 óra

Budapest, október 23.

Istentisztelet – Huszár Gál énekeivel
Helyszín: evangélikus templom (1052 Budapest, Deák tér 4.) 9 óra

Eger, október 23.

Hálaadó istentisztelet
Igét hirdet: Tarr Zoltán zsinati tanácsos
A Méliusz Ház felavatása
Helyszín: református templom 10 óra

Békéscsaba, október 23.

„Ahol az Úr lelke, ott a szabadság” – ünnepi istentisztelet a tatabányai városi kórus szolgálatával
Helyszín: evangélikus Nagytmplom (5600 Békéscsaba, Szeberényi tér) 10 óra

Budapest, október 23.

Fúvós tőrzene a budapesti Deák téren a lajoskomáromi evangélikus gyülekezet fúvósainak szolgálatával
(1052 Budapest, Deák tér) 10.15

Budapest, október 23.

Istentisztelet
Helyszín: evangélikus templom (1052 Budapest, Deák tér 4.) 11 óra

Budapest, október 23.

110 éves a Budavár-Bécsi kapu téri templom
Igét hirdet: D. Szebik Imre elnök-püspök
Helyszín: Budavár, evangélikus templom (1014 Budapest, Bécsi kapu tér) 11 óra

Budapest, október 23.

Keresztyén–keresztény szellemiség□ erdei iskola – a település zöldítése
Helyszín: evangélikus–református templom (1112 Budapest, Németszőlygi út 138.) 14 óra

Budapest, október 23.

„Huszár Gál élettörténete” – dr. Csepregi Zoltán egyháztörténész el□adása
„Isten diplomatája, Dag Hammarskjöld” – dr. Békefy Lajos könyvbemutatója
Az ifjúsági versíró pályázat pályam□veinek ismertetése és díjkiosztó ünnepsége
Helyszín: evangélikus templom és gyülekezeti nagyterem (1052 Budapest, Deák tér 4.) 14.30

Cegléd, október 23.

Orgonahangverseny
Közrem□ködnek: Varga Petra és Erdélyi Erzsébet orgonam□vészek
Helyszín: református Nagytmplom (Cegléd, Szabadság tér 4.) 17 óra

Budapest, október 23.

□szi koncert
a Bálint család szolgálatával
Igét hirdet: Bálintné Varsányi Vilma
Helyszín: evangélikus templom (1183 Budapest, Kossuth tér 3.) 17 óra

Budapest, október 23.

Ünnepi orgonahangverseny, evangélikáció
Helyszín: Budavár, Bécsi kapu téri evangélikus templom (1014 Budapest, Bécsi kapu tér) 18 óra

Budapest, október 23.

J. S. Bach: H-moll mise
Közrem□ködik: Zádori Mária, Schöck Atala, Marosvári Péter, Berczelly István, Dobozy Borbála, Trajtler Gábor, a Lutheránia énekkar, a Weiner–Szász Kamaraszimfonikusok, Kamp Salamon
Helyszín: evangélikus templom (1052 Budapest, Deák tér 4.) 18 óra

Debrecen, október 23–30.

Megemlékezések, el□adások a reformációról
Helyszín: Debrecen, szabadságtelepi református templom (4034 Debrecen, Komáromi Csipkés György tér 1.) 18 óra

Budapest, október 24.

Keresztény Értelmiségi Fórum „Item Docent” (Emberek, hitvallások)
El□adó: Szokolay Sándor zeneszerző
Helyszín: Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség (1123 Budapest, Kék Golyó u. 17.) 18.30

Eger, október 24.

Emlékezés József Attilára
Közrem□ködnek: Cs. Varga István, Kődöböcz Gábor irodalomtörténészek
Helyszín: Kálvin Ház 18 óra

Budapest, október 24–28.

„Prédikál a templom” ünnepi hét – evangélikációs sorozat minden este
Helyszín: Budavár, evangélikus templom (1014 Budapest, Bécsi kapu tér) 18 óra

Budapest, október 24–28.

Evangélikáció a reformáció hetében
Igét hirdet: Berkesi Gábor
Helyszín: református templom (1091 Budapest, Kálvin tér 7.)

Budapest, október 24–28.

Reformációi sorozat a magyar reformátorokról
Helyszín: református egyházközség (1117 Budapest, Október 23. u. 5.) 18.30

Budapest, október 24–29.

XX. századi „gályarabok” (egyháztörténelmi el□adások)
24-én: Erdély (Sass Kálmán és Balaskó Vilmos)
25-én: Erdély (dr. Horváth László)
26-án: Kárpátalja (Gecse Endre)
27-én: Dunántúl (Gulyás Lajos)
28-án: KIE (Pógyor István)
29-én: Budapest (dr. Pap László és dr. Kardos János)
Helyszín: k□bányai református templom (1105 Budapest, lhász u. 15.) 18 óra

Budapest, október 24–31.

Rákospalotai protestáns imahét
Helyszín: evangélikus templom (1152 Budapest, Régi Főti út 73.) 18 óra

Budapest, október 25–31.

„Nem vagyunk a meghátrálás emberei” – kispesti protestáns napok
Helyszín: budapest-kispesti református és evangélikus templom 18 óra

Mez□túr, október 26.

„Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!” regionális reformáció napi komplex verseny a református általános iskolák 7–8. osztályai számára
Helyszín: Szegedi Kis István Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (5401 Mez□túr, Kossuth L. u. 2.) egész nap

Békéscsaba, október 26.

Reformációi diák-istentisztelet
Helyszín: evangélikus Nagytmplom (5600 Békéscsaba, Szeberényi tér) 8.45

Debrecen, október 26.

80 éves a Theologiai Szemle – ünnepi ülés a folyóirat alapításának városában
Helyszín: a Debreceni Református Kollégium díszterme (4044 Debrecen, Kálvin tér 16.) 10.30

Eger, október 26.

Csüllög Judit zongoraestje
Helyszín: Kálvin Ház 18 óra

Mez□túr, október 27.

„Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!” közös megemlékezés és tanácskozás a Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium igazgatói, lelkészei és diák-önkormányzati képviselői részvételével
Helyszín: Szegedi Kis István Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (5401 Mez□túr, Kossuth L. u. 2.) egész nap

Programjai / 2005. október 15–31.

„...nak-e testvéreid...” (1Móz 37,14b)

Nyíregyháza, október 27.
A reformáció ünnepe
 Helyszín: evangélikus Nagytemplom (4400 Nyíregyháza, Szt. István u. 17–19.)
 14 óra

Szombathely, október 27.
A reformáció öröksége (tudományos előadás, könyvbemutató)
 Közreműködők: Keveházi László
 Helyszín: Művészetek Háza, Szombathely
 17 óra

Bonyhád, október 27.
A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium alapításának 200. évfordulója alkalmából szervezett ünnepségsorozat megnyitója
 Helyszín: művelődési ház (7150 Bonyhád, Széchenyi tér 2.)
 18 óra

Eger, október 27.
Templomképek, képes mesék – Ekhardt Júlia és Borbély János könyvének bemutatója
 Helyszín: Kálvin Ház
 18 óra

Csurgó, október 27.
A Kálmáncsai graduál bemutatója
 Helyszín: Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium és Általános Iskola (8840 Csurgó, Széchenyi tér 9.)
 18 óra

Budapest, október 27.
A Pardall kórus (Németország) egyházzenei koncertje
 Helyszín: református templom (1091 Budapest, Kálvin tér 7.)
 19 óra

Mezőtúr, október 28.
„Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!” reformációi csendesnap a Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnáziummal közösen
 Vendég: a Talentum együttes
 Helyszín: Szegeődi Kis István Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium (5401 Mezőtúr, Kossuth L. u. 2.)
 egész nap

Orosháza, október 28.
Az országos Cervantes-napokhoz kapcsolódóan megemlékezés Györy Vilmos Don Quijote-fordításáról, kiállítás, emléktábla-avatás
 Helyszínek: evangélikus templom, Györy terem
 Az időpontokról Nagy Ervinné lelkésznel lehet érdeklődni (20/824-3426).

Debrecen, október 28.
Református iskolák IX. országos tanulmányi versenye
 Helyszín: a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Iskola Gyakorló Általános Iskolája (4026 Debrecen, Hunyadi u.17.)
 9.30

Karcag, október 28.
Közös szolgálat – lelkészek és polgármesterek találkozója
 Helyszín: polgármesteri hivatal (5300 Karcag, Kossuth tér 1.)
 10 óra

Eger, október 28.
Az istenes Ady – irodalmi est
 Közreműködők: Györfvári János színművész, Gál Elemér irodalomtörténész
 Helyszín: Kálvin Ház
 18 óra

Szombathely, október 28.
A reformáció öröksége – istentisztelet a református kórus szolgálatával
 Helyszín: evangélikus templom (9700 Szombathely, Körmenyi u. 1.)
 18 óra

Budakeszi, október 28.
Reformációi irodalmi est
 Helyszín: református templom (2092 Budakeszi, Fő u. 159.)
 18.30

Budapest, október 28.
A Pardall kórus (Németország) hangversenye
 Helyszín: a Budapest-Németajkú Református Egyházközség temploma (1054 Budapest, Hold u. 18–20.)
 19 óra

Debrecen, október 28.
Éjszakai némafilm a reformációról, orgonakísérettel
 Helyszín: református Nagytemplom (4026 Debrecen, Kossuth tér)

Budapest, október 28–29.
Közös protestáns reformációi esték
 Helyszín: evangélikus templom (1071 Budapest, Városligeti fasor 21.)
 18 óra

Debrecen, október 28–31.
Kulturális fesztivál a reformáció ünnepén
 Egész napos programok több helyszínen

Csurgó, október 29.
Reformáció ünnepi istentisztelet
 Helyszín: református templom (8840 Csurgó, Széchenyi tér)
 9 óra

Csurgó, október 29.
Csurgói fiatal öregdiákok I. találkozója
 Helyszín: Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium – diszterem (8840 Csurgó, Széchenyi tér)

Szombathely, október 29.
A reformáció öröksége (koncert)
 Helyszín: református templom (9700 Szombathely, Károli Gáspár tér 7.)
 18 óra

Budapest, október 29.
Művészettörténeti előadás
 Helyszín: rákoskeresztúri református templom (1173 Budapest, Újlak u.)
 18 óra

Budapest, október 29.
Barangolás a társadalom peremén – szerepjáték
 Helyszín: PMTI Alapítvány (1091 Budapest, Kálvin tér 7.)
 18 óra

Debrecen, október 29.
A Lutheránia koncertje
 Helyszín: református Nagytemplom (4026 Debrecen, Kossuth tér)
 20 óra

Debrecen, október 29.
Istentisztelet
 Helyszín: református Nagytemplom (4026 Debrecen, Kossuth tér)
 10 óra

Eger, október 30.
A Magyar Televízió élő adásban közvetíti az istentiszteletet Igét hirdet: dr. Kádár Zsolt esperes
 Helyszín: református templom
 10 óra

Dabas, október 30.
Hálaadó istentisztelet a templom felújítása alkalmából
 Helyszín: református templom (2370 Dabas, Ravasz L. u. 7.)
 10 óra

Békéscsaba, október 30.
Evangélikus reformációi istentisztelet
 Helyszín: evangélikus Nagytemplom (5600 Békéscsaba, Szeberényi tér)
 10 óra

Tiszakürt, október 30.
Hitvalló elődeink – megemlékezés dr. Tóth Dezső és Veres Sándor lelkészről
 Helyszín: református templom (5471 Tiszakürt, Rózsa F. u. 2.)
 10 óra

Békéscsaba, október 30.
A Luther-szobor és a Szeberényi-emlékoszlop megkoszorúzása
 Helyszín: Békéscsaba, Szeberényi tér
 11 óra

Debrecen, október 30.
Kálmáncsehi Sánta Márton püspök szobrának megkoszorúzása
 Helyszín: Debrecen-Széchenyi Kerti Református Egyházközség (4031 Debrecen, István király tér 2.)
 11.30

Budapest, október 30.
„Nem vagyunk a meghátrálás emberei” – Reformációi ünnepély
 Helyszín: evangélikus templom (1196 Budapest, Templom tér 1.)
 16 óra

Budapest, október 30.
Protestáns kulturális est
Helyszín: Budapest Kongresszusi Központ (1124 Budapest, Jagelló út 1–3.)
 17 óra

Budapest, október 30.
A Jerikó református fúvóegyüttes reformációi hangversenye
 Helyszín: a Budapest-Angyalföldi Református Egyházközség temploma (1139 Budapest, Frangepán u. 43.)
 17 óra

Ócsa, október 30.
Reformációi istentisztelet
 Helyszín: baptista templom (2364 Ócsa, Kiss Ernő u. 14.)
 17 óra

Budapest, október 30.
Orgonazenés áhítat
Közreműködők Zászkaliczky Tamás
 Helyszín: evangélikus templom (1052 Budapest, Deák tér 4.)
 18 óra

Budapest, október 30.
Közös protestáns reformációi est
 Helyszín: református templom (1071 Budapest, Városligeti fasor 7.)
 18 óra

Debrecen, október 30.
A Bolyki Brothers és Illényi Katica koncertje
 Helyszín: református Nagytemplom (4026 Debrecen, Kossuth tér)
 20 óra

Karcag, október 31.
Reformációi emlékünnepe
 Helyszín: református templom (5300 Karcag, Kálvin út 3.)
 10 óra

Törökszentmiklós, október 31.
Reformációi emlékünnepe
 Helyszín: református templom (5200 Törökszentmiklós, Kossuth u. 114.)
 10 óra

Békéscsaba, október 31.
Reformációi ünnepi istentisztelet a baptista, evangélikus és református gyülekezetek részvételével
 Helyszín: református templom (5600 Békéscsaba, Deák F. u. 4.)
 17 óra

Budapest, október 31.
Országos reformációi emlékünnepe
Helyszín: metodista egyházközpont (1032 Budapest, Kiscelli u. 73.)
 18 óra

Budapest, október 31.
Emlékünnepély és az újjáépített „Názáret” Ifjúsági Otthon avatása
 Helyszín: kőbányai református templom (1105 Budapest, Ihász u. 15.)
 18 óra

Budapest, október 31.
Reformáció ünnepi istentisztelet a protestáns ökumenéjegyében, a helyi református gyülekezettel közösen
 Helyszín: Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség (1123 Budapest, Kék Golyó u. 17.)
 18 óra

Eger, október 31.
Ökumenikus reformációi istentisztelet
 Helyszín: Kálvin Ház
 18 óra

Miskolc, október 31.
Közös reformációi ünnepség
 Helyszín: a belvárosi evangélikus gyülekezet temploma (3530 Miskolc, Hunyadi u. 8.)
 18 óra

Szekszárd, október 31.
Ökumenikus istentisztelet Igét hirdet: Balácsi Zoltán református lelkész
 Helyszín: evangélikus templom (7100 Szekszárd, Luther tér 1.)
 18 óra

Ráckeve, október 31.
Reformáció ünnepi istentisztelet ünnepi műsorral
 Helyszín: református templom (2300 Ráckeve, Kossuth L. u. 4.)
 18 óra

Szombathely, október 31.
Gyülekezeti munkatársak öntudata – kerekasztal-beszélgetés az istentisztelet után
 Helyszín: evangélikus templom (9700 Szombathely, Körmenyi u. 1.)
 18 óra

Hajdúszovát, október 31.
Reformáció ünnepi istentisztelet és hangverseny
 Helyszín: református templom (4212 Hajdúszovát, Ady E. u. 4.)
 18 óra

Kecskemét, október 31.
Előadás Szegeődi Kis István életéről
 Helyszín: református templom (6000 Kecskemét, Szabadság tér 6.)
 18 óra

Székesfehérvár, október 31.
Protestáns zenés áhítat
 Helyszín: református templom (8000 Székesfehérvár, Széchenyi u. 16.)
 18 óra

Dunaszentgyörgy, október 31.
Reformáció napi zenés áhítat
 Helyszín: református templom (7135 Dunaszentgyörgy, Rákóczi u.)
 18 óra

Budapest, október 31.
Az Albert Schweitzer kamarazenekar koncertje, dr. Willi Klinkhammer előadása a protestáns zenéről
 Helyszín: Budapest-Németajkú Református Egyházközség temploma (1054 Budapest, Hold u. 18–20.)
 19 óra

HIRDETÉS
 A volt orosházi evangélikus KIE-népfőiskola 1945–1955 közötti hallgatói koszorúzással egybekötött megemlékezést tartanak vezetőjük, Soós Antal halálának 50. évfordulóján, október 29-én 10 órakor. Találkozás: Orosháza, I. Szabó Dezső u. 23. érdeklődni lehet Kiss Gyulánénál (tel.: 68/411-891) vagy Fábíán Istvánnál (28/445-207).

HIRDETÉS
 A Rákosszentmihály–Sashalmi Evangélikus Egyházközségben (Budapest XVI., Hősök tere 11.) október 16-án 10 órakor a családi istentisztelet keretében közöttünk szolgál Banka Gabriella színművész, aki Babits Mihály Jónás imája című művét adja elő. Az istentisztelet után női-férfi konferenciát szervezünk önismereti tréning keretében. Témája: *Hozott viselkedési minták a mindennapokban – Elengedés Isten kegyelme által.* Előadó: *Waszneré Both Annamária* hittestvérünk. A konferencia költsége 5000 Ft adomány. Ebédet biztosítunk. Előzetes jelentkezés szükséges. Tel.: 1/405-4877. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk!

HIRDETÉS
 Szeretettel hívjuk gyülekezeteink presbitereit és a gyülekezetekben szolgáló testvéreket az október 14–16 között megrendezendő alkalmunkra Piliscsabára, a Béthel Missziói Otthonba.
 A program péntek délután 18 órakor kezdődik, és vasárnap ebéddel fejeződik be. Alkalmunk témája az egyház. A következő kérdésekkel foglalkozunk a hétvége során: az egyház mint a kihívottak közössége; mindig meg kell újulnia; egyetemes, mégis különböző formákban él; itt reménységben él; „Meddig tűrlek még titeket?” Alkalmunkra jelentkezni, illetve informálódni az EKE Alapítványánál lehet (1068 Budapest, Szondi u. 95. I. em. 1.; tel.: 1/332-7063, e-mail: ekeal@freemail.hu).

HIRDETÉS

Ökumené: lépések kínok és rajongás között

Országos lelkészkonferencia Révfülpön – november 7–9.

Szeretettel hívjuk és várjuk lelkészeinket az ökumené kérdéseivel foglalkozó őrszi lelkészkonferenciára.
 A világ kontextusa, helyzet és jövőkép, nyilatkozatok sorsa és eredménye, hivatalos és helyi kezdeményezések egymáshoz való viszonya egyaránt szerepel a felvetett problémák között.
 A részletes programot a lelkészi hivataloknak később fogjuk postázni.
 Jelentkezni lehet november 2-ig levélben, e-mailben vagy telefonon: Ördög Endre OLMK-elnök, 8431 Bakonyszentlászló, László király u. 1. Tel.: 20/824-4890, e-mail: endre.ordog@lutheran.hu.

HIRDETÉS

Felkészülés & felfrissülés

Regionális Alpha-konferencia – Miskolc, október 22.

Érdeklődni és jelentkezni október 17-ig Sándor Frigyes kerületi missziói lelkész-nél lehet (Miskolci [Belvárosi] Evangélikus Egyházközség, 3530 Miskolc, Hunyadi u. 8., tel./fax: 46/505-726 vagy 46/505-727, mobil: 20/824-3222). E-mail: luther@chello.hu; honlap: www.alphakurzus.hu.
 A részvételi díj 1500 Ft, mely magába foglalja az étkezés és konferencia jegyzetfüzetének a költségét.

HIRDETÉS

Éljük át!

Szerepek és játékok a hitoktatásban – A hitoktatás módszertani eszköztárának gazdagítása

A továbbképzés fő célja, hogy a résztvevők eddig kevésbé ismert technikákat és módszereket sajátítsanak el, melyek segítségével hatékonyabban motiválhatják a gyerekeket, és a hitoktatást még életszerűbbé tehetik. A továbbképzés munkamódszereinek fő alapelve, hogy a résztvevők a technikákat saját élményen keresztül ismerjék meg, majd azt követően elemezzük azok célcsoporttól függő adaptálási lehetőségeit.
 A továbbképzés időpontja: november 17–19. Helyszíne: Piliscsaba, Béthel Missziói Otthon. Költsége: 4500 Ft/fő. A jelentkezés határideje október 14.
 Jelentkezés és információ: *Sólyom Anikónál* (tel.: 20/824-4504; e-mail: aniko.solyom@axelero.hu) a név, a gyülekezet és/vagy az oktatási intézmény, a tanított korosztály, a lakcím, a telefonszám és az e-mail cím megadásával.
 Figyelem! A helyek száma korlátozott, ezért kérjük, hogy minden érdeklődő tartsa be a jelentkezési határidőt! A részvétel feltétele a teljes kurzuson való jelenlét.

HIRDETÉS

Számítógépes oktatás lelkészeknek és segítőknek

Az Országos Egyházi Iroda számítógépes oktatótermében az ősszel is indítunk számítógépes tanfolyamokat lelkészek és gyülekezeti segítők részére. Rövidesen sor kerül az első tanfolyamokra.

Október 25. – Alapfokú számítógép-kezelés (Alap)

- A számítógép működése és az operációs rendszer kezelése, a gépen való tájékozódás (navigáció), az állományok és mappák elhelyezése, alapvető állományműveletek (másolás, mozgatás, átnevezés, törlés), mindezek gyakorlása.

November 8. – Alapfokú szövegszerkesztés (Szöveg 1.)

- A szövegszerkesztést rendszerbe állítva magyarázzuk el. Nemcsak egyes gombok és menüpontok jelentéséről lesz szó, hanem a helyes munkamenetről és a szövegszerkesztés logikájáról, formázási egységeiről is.

November 15. – Gyülekezeti adminisztráció (SÜNI)

- A SÜNI program eddig elkészült moduljai: kapcsolatok, események kezelése, iktatás, lekérdezés. A tanfolyam témája ezeknek a moduloknak a gyülekezeti adminisztráció során való használata.

November 22. – Linux otthon és az irodában (Linux)

- Internetes böngészés, keresés a világhálón. Elektronikus levelezés, a levelező-program használata.

November 29. – Honlapszerkesztés (Honlap)

- Honlap tervezése és elkészítése az evangélikus honlapszerkesztő felületén.

December 6. – Gyülekezeti újság papíron és interneten (Újság)

- Újságkészítés és kiadványszerkesztés – papíron és interneten.

A tanfolyamok egynaposak, 9,30-tól 17 óráig tartanak. Helyszín: az Üllői út 24. alatti épület 2. emeleti tárgyalója. Kérjük, előzetesen jelentkezzenek Szabados Regina humán referensnél (tel.: 20/824-2792, e-mail: regina.szabados@lutheran.hu)! Egy tanfolyamon legfeljebb tíz fő vehet részt. A tanfolyami díj (mely az ebédet is magába foglalja) 2500 Ft.
 A tanfolyami kínálat ösztön további témákkal bővül; ezekről részletesen az evangélikus honlapon olvashatnak.

900 kilométert átívelő barátság

► **Mintegy kilencszáz kilométernyi távolságból, a történelmi Magyarország keleti határánál, a Keleti-Kárpátok lábánál fekvő Csernátfaluból érkeztek vendégek az egykori Nagy-Magyarország nyugati végén levő Mosonmagyaróvárra az elmúlt héten. A Lajta-parti város erdélyi testvérgyülekezetének több mint húsz tagja majdnem egy héten keresztül vendégeskedett a városban.**

A mosonmagyaróvári egyházközség elnökségének régi terve volt, hogy testvérgyülekezeti kapcsolatot alakítson ki egy erdélyi gyülekezettel. Ez végül két esztendővel ezelőtt sikerült, mégpedig a Barcaságban élő – közelebről a hétfalui – csángók egyik gyülekezetével, a csernátfaluival. 2002 májusában Csernátfaluban, majd egy hónappal később Mosonmagyaróváron írták alá a két gyülekezet lelkesítői és felügyelői a testvérgyülekezeti kapcsolatot hivatalos szintre emelő dokumentumot.

A pannonhalmi apátság könyvtárában

Az ünnepélyes aktus után adott volt a feladat: a nagy távolság dacára tartalommal kell megtölteni az újonnan formálódó együttműködést. Első lépésként *Útmutatókat* és *Evangelikus naptárakat* küldtek Mosonmagyaróvárról Csernátfaluba, majd a Lajta-parti gyülekezet alapítványa több példányban előfizette az erdélyi testvéreknek hetilapunkat, az *Evangelikus Életet*. Az idén nyáron azután nyolc csernátfalui fiatal tudott mosonmagyaróvári segítséggel részt venni az anyaországi országos evangélikus ifjúsági táborok valamelyikén.

A két gyülekezet tagjai azonban ez idáig még nem tudtak személyesen találkozni. Ezt volt hivatott lehetővé tenni a mostani látogatás: több mint húsz vállalkozó kedvű csernátfalui szállt buszra, hogy húszórás utazás után néhány kellemes napot együtt töltsön a mosonmagyaróváriakkal. A gyülekezet tagjai nagy örömmel várták az Erdélyből érkezőket, amit az is bizonyít, hogy kétszer ennyi utazót is el lehetett volna szállásolni, oly sok család ajánlotta fel, hogy erre a hétre megosztja otthonát a vendégekkel.

Az itt-tartózkodás napjai alatt nemcsak személyes kapcsolatok és barátságok kialakítására volt lehetőség, hanem kirándulásra is. Vendégek és vendéglátók közösen keresték fel a pannonhalmi apátságot; az apátság pincészetében még borkóstolásra is mód nyílt. További úti cél volt a nagyeceni Széchenyi-kripta, a fertődi kastély és Sopron. A Kárpátok zord, de fenséges hegyvidékéről érkezők számára kuriózumnak bizonyultak a Fertő-Hansági Nemzeti Park látványai, a madárles és a szikes puszták. Vasárnap, a hazaindulás előtti utolsó estén pedig a két gyülekezet tagjai együtt, jó hangulatban költöttek el a búcsúvacsorán fől szarvaspörköltet.

Török László csernátfalui lelkesítő elutazásuk előtt a következőképpen összegezte benyomásait.

– Bár a költő szerint hosszú az út lélektől lélekig, mi, délkelet-erdélyi magyar evangélikusok a sok száz kilométeres távolság megtétele után épp az ellenkezőjéről győződünk meg. A szeszélyes időjárás ellenére is jól megszervezett, sok-sok élményt kínáló kirándulásokon vehettünk részt. Ám a legnagyobb nyereség mégis a közösség megélése volt. A közös kirándulások, borkóstolás, a testvéri beszélgetések, majd a vasárnapi istentiszteleten a közös úrvacsorázás nyomán erősödött bennünk az az érzés, hogy az utóbbi időszakban szerzett fájdalmas tapasztalataink ellenére mégsem vagyunk egyedül. Tartozunk valahova, szeretnek és számon tartanak minket. Köszönet érte Istennek és a mosonmagyaróváriaknak.

■ KISS MIKLÓS

Keresztapaprogram Déván

► **A Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban hagyomány, hogy a végzős osztályokat egyhetes erdélyi tanulmányi kirándulásra visszük. Az idén azzal bővült a szokásos program, hogy szeptember 16-án ellátogattunk Dévára, a Bőjte Csaba ferences atya által létrehozott árvaházba. A diákkormányzat már tavaly felvette a kapcsolatot az intézménnyel, és gyűjtést rendezett az árvák számára. Most sem érkezünk üres kézzel.**

Az évszázados kolostorban már javában folyt a tanítás, amikor megérkeztünk. Ötven gyerek nem tud csendben, észrevétlenül betoppanni, így hamarosan előkerült az atya is, a belső udvarba terelte a társaságot, és mesélni kezdett.

– Fiatal lelkesítőként gyakran jártam általam árvaházakban, ahol száz-százötven gyerek élt kopaszra nyírva; nem lehetett tudni, melyik a fiú, s melyik a kislány. Próbáltam velük beszélgetni románul, mire egy nevelő azt mondta, hogy inkább magyarul szóljak hozzájuk. Kiderült, hogy többen magyar falvakból kerültek be, de

Rengeteg pozitív tapasztalatunk van. Az ember nevelhető, mert Isten selejtet nem teremtett, senki nincs, akiből ki-spórolt volna valamit. Azt látjuk, hogy azok a gyerekek, akik ilyen súlyos létbizonytalanságban éltek, nagyon tudják értékelni, ha valaki átöleli és szereti őket. Jó érzés látni, hogy a Kolozsvárra kerülő egyetemistáink továbbra is összetartanak, együtt laknak.

– A hatalmas munkában ma már száz-százhusz segítőtársunk van. Jönnek Magyarországról, Szlovákiából, de a legtöbben erdélyiek. Nyaranta egyetemisták is segítenek, ki egy héttig, ki néhány hónapig. De lehet jönni egy életre is. Járjuk a vidéket, a szegényebb falvakat, bemegyünk egy-egy házba, beszélgetünk a helyiekkel arról, hogy milyen gondok vannak. Felírjuk, hol mire van szükség. Itt egy tolszékre, ott egy pár cipőre, hogy a gyerek iskolába tudjon járni. Előfordult, hogy egy bácsinak egy lóra való összeget teremtettünk elő. Később a munkatársak visszamennek, megnézik a nehéz helyzetben lévő gyerekeket. Ha ennyi elég, akkor iskolaszereket, ruhát adunk, ha nagyobb a baj, akkor napközi otthont csinálunk a faluban. A felsorolt tíz házuk mellett tizenöt napközink is

akadnának olyan magánszemélyek, csoportok, osztályok, amelyek vállalnák, hogy fedezik egy-egy gyerek neveltetésének a költségeit. Mindössze napi egy euróról van szó. Szerencsére rengeteg adományt kapunk, de ezek esetlegesek, és szeretnénk hosszabb távra tervezni, hogy felelősségteljesen, nyugodt lélekkel vállalhassuk újabb gyerekek nevelését.

***

Közben kicsöngettek, és néhány gyerek-arc jelent meg a résnyire nyitott ajtóban. Az atya hív minket, hogy nézzük meg az osztálytermet, ismerkedjünk a kicsikkel. Az épületben alsó tagozat működik. A barátságos termekből éppoly harsány üvöltéssel szabadulnak ki a gyerkőcök, mint bármely más iskolában. Amikor meglátják az atyát, furtókn csimpaszkodnak rá; neki mindenkihez van egy kedves szava, és az ölelésből is jut valamennyiüknek. „Mindnek tudja a nevét?” – kérdezzük hitetlenkedve. Elnéző mosoly a válasz. Nemcsak a nevüket, de a történetüket, betegségeiket, örömeiket is. „No, eredjete, ismerkedjék a vendégekkel!” – fordul most hozzájuk.

Mire körülnézek, egy csapat hatnyolc éves kölyök lóg a langaléta pesti

Bőjte Csaba „gyermekei” egy csoportjával

mivel nem tudtak románul, senkivel nem beszéltek. A nyelvi képzésükkel nem foglalkoztak. Azt gondoltam, nem igazságos, hogy nincs apjuk, anyjuk, és még beszélgetni sem tudnak senkivel. Fájt a szívem azt látva, hogy ezek a gyerekek elvesztik nemzeti, vallási identitásukat. 1993 nyarán kikértem néhányat közülük, és elvittem őket táborozni. A végén azt kérdezte: miért nem csinálunk egyéves táborot? Először butaságnak gondoltam, de aztán rájöttem, nem lehetetlen. Akkoriban foglaltuk vissza ezt a kolostort, és '93 szeptemberétől beindítottuk az „egyéves táborot”.

– Az 1970-es árvíz óta az épület lakatlan volt; ennyi maradt meg a korábbi öt hektáros ferences iskolaközpontból. A környező épületeket lebontották, blokkházakat húztak a helyükre. S akkor mi levertük a kolostor lakatját. Nem volt nehéz, már nagyon rozsdás volt. Kitakarítottuk az emeletnyi szeméthalomból, és befogadtunk tíz-húsz gyereket. Azt valom, ha valaki Isten nevében kér, akkor az embernek kutya kötelessége segíteni. Itt, a Zsil völgyében a kilencvenes évek elején rendre zártak be az üzemek, gyárak, tömegessé vált a munkanélküliség, a szülők nem tudták eltartani a gyerekeiket. Sokszor maguk hozták, hozták el őket hozzánk. Nem egyet az utcáról, pályaudvarokról szedtem össze.

A jelenlegi létszám hatszáz felett jár, és tíz ilyen intézményünk van – például Torockón, Szovátán, Kolozsváron, Zsombolyán, Petrosényben. Ahol az egyház visszkapott valami épületet, ott nekilátunk, rendet raktunk, s ősszel már indulhatott is az élet.

van, ahol a gyerekek bent maradhatnak délután, és fűtött helyiségben tanulhatnak. Alkalmazunk egy-egy nevelőt is, aki felügyel rájuk, uzsonnát oszt. Ha ez sem elég, mert a gyermeknek nincs hova hazamenni estére, akkor keresünk számukra helyet valamelyik otthonunkban. Aztán van, aki csak vakációra megy haza, de olyan is akad, aki arra se, mert nincs hova.

srácok nyakában. A kisfiúkat leginkább a digitális fényképezőgépek érdeklik, és boldogan kattintgatnak a masinákkal. A lányok inkább a „hölgyekhez” somfordálnak, kézen fogják a nagylányokat, és már vonszolják is őket, hogy megmutassák nekik a szobájukat, az osztálytermüket. Emlékeztetnem kell magam, hogy pár éve, hónapja, hete ezek a mosolygós kis kölykök még a pályaudvaron kódo-

Ismerkedés...

– Most indítottuk be az úgynevezett keresztapaprogramunkat. Székelyföldön az a szokás, hogy ha valaki keresztvíz alá tartja a gyermekemet, az a komám lesz, és aztán ő is felelősséget vállal a nevelésben. Nekem van hatszáz gyermekem, szeretném, ha lenne hatszáz komám is. Nem fizikai keresztiséget értek ez alatt, hiszen legtöbbször már meg van keresztelve, hanem azt szeretném, ha

rogtak koszos kis mancsaikat alamizsnáért nyújtva. És akadt egy ember, aki kántáló énekükre öleléssel válaszolt, szállást és napi betevőt szerzett. Csak egy ember. Ember.

■ JÁNOSI VALI

A keresztapaprogramról további információ: www.devaigyerekek.hu

KÁLVIN KIADÓ | MAGYAR BIBLIATÁRSULAT | LUTHER KIADÓ

Szeretettel várjuk Olvasóinkat közös könyvsátrunkban, az V. GYŐRI KÖNYVSZALON helyszínén október 14–16. között, ahol saját kiadványaink áraiból 20% engedményt biztosítunk!

A MAGYAR BIBLIATÁRSULAT LEGÚJABB KIADVÁNYAI

HANGZÓ ÚJSZÖVÉSÉG
Biblia CD MP 3 formátumban – Az új protestáns fordítású Biblia szövegével

Arra törekszünk, hogy honfitársainkhoz a ma beszélt nyelvünkön vigyük közelebb, s ez által tegyük számukra érthetővé a bibliai szövegeket. Ezért szólaltak meg korábban hangkazettán, s jelenik meg most az Újszövetség CD-n, MP 3 formátumban. Reméljük, így még több, főként fiatal ember érdeklődését sikerül felkelteni a Szentírás ma is aktuális, személyes és családi, társadalmi életünkre nézve mértékadó üzenete iránt.

CD MP 3 formátumban; 3000 Ft

Laura Blanco – Silvia Carbonell
ERÉNYEK ÉS ÉRTÉKEK
Vidám játékok, foglalkozások és elgondolkodtató kérdések 52 hétre

Öröm, barátság, megbocsátás, szeretet, bátorság, közösségvállalás, tisztesség, egyenesség, hála – mind-mind szükséges a boldog és elégedett ember, a nyitott, barátságos és kiegyensúlyozott személyiség, a határozott gondolkodás és tiszta lelkiismeret kialakításához. Most érdekes játékokkal segíthetünk megérteni gyermekeinknek, hogy mitől lehet teljes az életünk.

225x267 mm; 128 oldal; kartonkötés; 2800 Ft

Október 15-én a Győri Könyvszalón keretében, délelőtt 11 órától
A BIBLIA ÚJ KÖNTÖSBEN címmel, **Pecsuk Ottó** főtítkár mutatja be a Magyar Bibliatársulat legújabb kiadványait.

Közreműködik: **Húvösvölgyi Ildikó** színművész
Helyszín: 9021 Győr, Bisinger sétány, Könyvsátor

KÁLVIN KIADÓ | MAGYAR BIBLIATÁRSULAT | LUTHER KIADÓ

Isten iskolájában

Egyik unokám, aki az idén kezdi a középiskolát, és tele van szorongással, a minap e szavakkal zárta telefonbeszélgetésünket: „Jó neked, nagymama, mert már nem kell iskolába járnod!”

Pár nappal később egy idősebbekből álló társaságban valaki ezt mondta: „Tudjátok, én most tanulom az elfogadás művészetét.” Rögtön mások is csatlakoztak e gondolathoz. Volt, aki a csendben maradási tanuló éppen, másvalaki a türelmes meghallgatást. Olyan is akadt, aki bevallotta: számára az a legnehezebb tananyag, hogy elfogadjon, nem csak az ő igazsága létezik.

Eltűnődtem. Bizony életünk végéig iskolába kell járnunk. Igaz, nem egy helyileg meghatározható épületbe; a tanév sincsen hónapokra beosztva, és nincs vakáció sem ebben az iskolában. A tananyag viszont semmivel sem könnyebb, sőt mintha egyre nehezebbé az évek múlásával. Meg kell tanulunk a háttérben maradni, nem terhelni embertársainkat a panaszainkkal, nem bölcsekedni jobban a kelleténél és még sok más is ezenkívül. Hiszen Isten által ránk bízott feladatunkat csak akkor tudjuk jól végezni, ha nem ragaszkodunk a magunk igazához, és nem önmagunk körül forgunk.

Isten iskolájában nincs „bukásmentes” osztály. Tanítómesterünk türelmesen ismételteti velünk az anyagot, amíg végre-valahára megtanuljuk, hogy valójában számunkra csak az ő útja járható. De addig sokat bukdácsolunk, sok kerülő utat teszünk. Urunk olyan kedvesen bátorít: „...szemeimmel tanácsollak téged.” (Zsolt 32,8b; Károli-fordítás) Minél hamarabb bízzuk rá magunkat, annál kevesebb kudarcot kell elszenvednünk önfajúságunk miatt. Érdemes jól megtanulni, s valahányszor alkalom nyílik rá, a gyakorlatban alkalmazni is az örök életre felkészítő tananyagot! Atyánk sokkal jobban tudja, hogy mire van szükségünk, mint mi magunk. Lehet, hogy a legkeservebb lecke jelenti majd vala-

milyen nehéz szituációban a leghatásosabb segítséget.

A két iskola között a legszembetűnőbb különbség az, hogy míg egyikben a tudás lépcsői felfelé vezetnek, s a nagyobb képzettség rangosabb pozíció betöltésére jogosít fel, addig a másikban lefelé kell haladni a lépcsőkön, egészen addig, ahol már igazán ki sem tudjuk egyenesíteni a derekunkat. János apostol szenttanúként számol be erről a helyről: „*Tudván Jézus, hogy az Atya mindent hatalmába adott neki, (...) felkele a vacsorától, levette a felső ruháját; és egy kendőt vévén, körülkötte magát. Azután vizet töltött a medenczébe, és kezdé mosni a tanítványok lábait...*” (13,3-5; Károli-fordítás)

A föld porából teremtett ember egyre magasabbra tör, a mindennél hatalmasabb Istenfiú a legnagyobb mélységekbe ereszkedik – értünk. Lélegzetelállító csoda ez!

Isten iskolájában minden tananyag a Jézus által bemutatott alázatra épül. Ez az ember számára a legnehezebb lecke. Mindannyiunk igénye, hogy észrevegyenek és értékeljenek bennünket; e világi tanulásunknak is ez az egyik mozgatórugója. Jézus pedig azzal a „képtelenség-gel” áll elő, hogy „*ha valaki első akar lenni, legyen mindenek között utolsó és mindeneknek szolgája*” (Mk 9,35). Ez a törekvés idegen az emberi természettől. Az embert nagyon fájdalmasan tudja érinteni, ha nem kap elismerést, ha megfélemlenek róla, ha kihagyják a felsorolásból. Hiúsága sebeződik meg, amire sértődöttséggel reagál; a sértődöttség haragot táplál, a harag pedig rossz tanácsadó.

Valójában akár meg is köszönhetnénk azokat az alkalmakat, amikor nem szándékosan bántanak minket, hanem csak valamely jelentéktelen mulasztás nyújt lehetőséget a krisztusi alázat tanulására. Olyan ez, mint a védőoltás: ellenállóbbá tesz, és felszabadít a csip-csup ügyeknél való leragadástól.

Nekünk ne legyen más tanácsadónk,

egyedül Jézus. A tőle való tanulás felsőfoka a kicsiségben rejlő nagyság felismerése, amelyre személyesen adott példát nekünk. Aki e téren már némi gyakorlatra tett szert, az tanúsíthatja, hogy mennyi áldás rejlik benne. A gonosz minden lehetőséget kihasznál arra, hogy célba vegyen bennünket mérgezett nyilalval. A legbiztosabb célpont a nagy feület. Mennél kisebb valami, annál nehezebb eltalálni. Ezért is érdemes minden adódó alkalmat megragadni a kicsivé alakulás gyakorlására. Lehet, hogy éppen ennek a nehéz leckének a megtanulása jelenti majd a legnagyobb segítséget életünk terheinek az elhordozásához.

Egy szerzetesről feljegyezték, hogy amikor az árvház kis lakói számára gyűjtött, valaki arcul köpte. A szerzetes letörölte az arcát, újra kinyújtotta kérés kezét, és szelíden csak ennyit mondott: „Nos, én már megkaptam a magam részét; most arra kérem, hogy adakozzon a gyermekeknek.” – Bizonyára sokat gyakorolta már ezt a jézusi erényt, ezért találta fel ilyen jól magát a megalázó helyzetben.

Az embert nem a másik ember rosszindulata, hanem a saját hiúsága, érzékenykedése fosztja meg a legtöbb örömtől. Ragaszkodunk ahhoz, ami megítélésünk szerint megillet bennünket. Ennek óhatatlan velejárója a csalódás, a megkeseredettség. Pedig annyi szépség vesz körül bennünket, amelyet talán nem is veszünk észre a folytonos méricskélésben, hogy mit adtunk, és mit kaptunk érte cserébe. Az évek meg egymás után suhannak el felettünk, míg mi balga módon csak a veszteségeinket és a sérelmeinket számolgatjuk. Mindez azért van így, mert olyan nehezen akarjuk megtanulni azt, amire tanítómesterünk, Jézus biztat: „*Vegyétek föl magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok; és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek.*” (Mt 11,29; Károli-fordítás)

■ SZÁNTÓ VILMOSNÉ

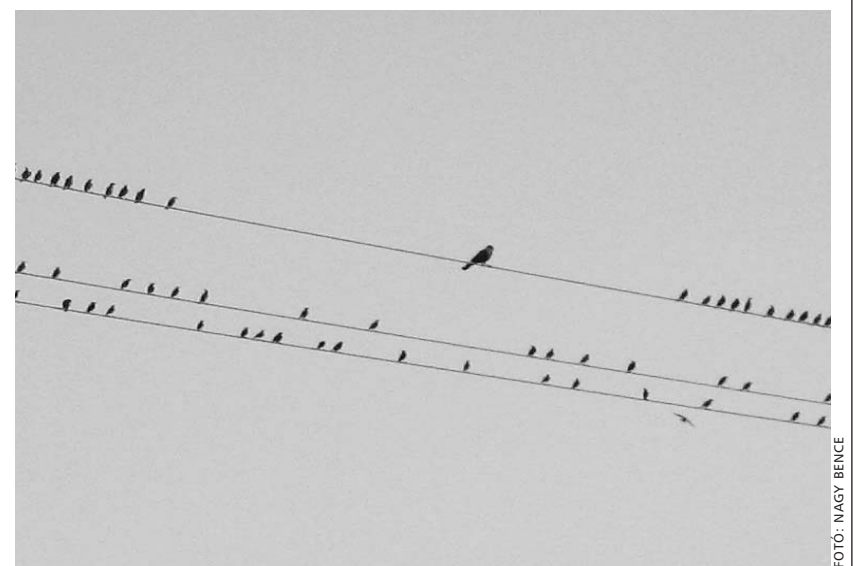
HETI ÚTRAVALÓ

Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben. (Mik 6,8)

Szentháromság ünnepe után a huszadik héten az Útmutató reggeli igéi gyakorlati kérdésekről szólnak: arról, miként kell betölteni Isten örök törvényeit. Pál szerint „*a szeretet tehát a törvény betöltése*” (Róm 13,10). Tudjuk, hogy a hit is Isten kegyelmi ajándéka, és a törvény Krisztushoz vezető mesterünk. Luther szerint „*a hit nem tölti be ugyan a törvényt, de kap Lelket és szeretetet a törvény betöltéséhez.*” Viszont a szeretet nem igazít meg ugyan, de rámutat arra, ami megigazít, a hitre. A cselekvő tehát megícsés a hit, a szeretet pedig csupán cselekedet.” Krisztusba vetett hitünk alapján figyeljünk arra, hogy mit kíván tőlünk az Úr! Isten eredeti, örök érvényű és megmáshatatlant teremtő akarata megelőzte Mózes „megengedő” törvényét: „*Amit tehát az Isten egybekötött, ember el ne válassza.*” (Mk 10,9) Fogadjuk gyermeki hittel, ajándékként Istenünknek Fiában már jelen lévő országát, így Jézus áldása rajtunk is megnyugszik. Kérjük Atyánkat: „*Vezess parancsolataid útján, mert abban gyönyörködöm.*” (Zsolt 119,35) Járjunk elhivatásunkhoz méltóan, megszentelt életben, mert „*az az Isten akarata, hogy megszentelődjétek: hogy tartózkodjatok a paráznaságtól!*” Az Újszövetség népére is érvényes az ő életvédő rendelkezése: „*Mert nem tisztátalanságra hívott el minket az Isten, hanem megszentelődésre.*” (1Thess 4,3,7) Isten a szombatévnek, a nyugalom napjának és az évenkénti három főünnepnek a megtartását kéri választott őszövetségi népétől, de a legfontosabb parancsa hétköznapi és ünnepnap egyaránt érvényes – mireánk is: „*Ne legyen más istened rajtam kívül!*” Ez azt is jelenti, hogy „*más istenek nevét ne is említsétek, halali se lehessen a sátokból!*” (2Móz 20,3; 23,13) Mózes – apósa tanácsára – bírakat állított a nép fölé, s „*ezek tettek igazságot a nép között minden időben*” (2Móz 18,26). Izsák szeretetre törekedett Rebeka iránt, akit az Úr választott a számára; feleségül vette, s „*megszerezte őt*” (1Móz 24,67). Még a Tízparancsolat kihirdetése előtt a Sínai-hegyről ezt ígérte Isten Izraelnek: „*...ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet, akkor ti lesztek az én tulajdonom valamennyi nép közül... (..) Papok királysága és szent nép lesztek.*” (2Móz 19,5-6) Tudjuk-e, hogy Jézus érdeméért mi is „*választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet*” vagyunk, „*Isten tulajdonba vett népe*” (1Pt 2,9)? Jézust nem Izrael törvényei szerint (megkövezés) ítélték halálra, mert – mint mondták – „*nekünk senkit sincs jogunk megölni*” (Jn 8,31); csak „*kiálthatták*” ezt a császár barátjának. A prédikátor utolsó szavai – mintegy végrendeletként – örök érvényű igazságot fogalmaznak meg (lásd még heti igéket is): „*Féld Istent, és tartsd meg parancsolatait, mert ez minden embernek kötelessége!*” (Préd 12,13) „*Ez a szent tízparancsolat. / Ezt adta Istened, Urad...*” (EÉ 433,1)

■ GARAI ANDRÁS

„Tanuljátok jól tenni, törekedjétek igazságra, térítsétek jó útra az erőszakoskodót!” (Ézs 1,17a)

Mostoha- vagy édestestvér-e Izrael?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szókéne Bakay Beatrix

► „Mi köti össze a kereszténységet Izraellel? Remélem, nem bánja a lelkész, hogyha ezzel a kérdéssel fordulok Önhöz levélben, bár manapság ez a téma szinte tabunak számít. Szomorúan tapasztalom, hogy a keresztények többsége rosszul viszonyul a zsidósághoz, vagyis nem ismeri el a választott néppel való szellemi kapcsolatot. Vajon miért távolodtak el ennyire egymástól a testvérek? Úgy gondolom, hogy ebben a tudatlanság és az antiszemitizmus egyaránt szerepet játszik. Nem lehet, hogy éppen ez az egyik oka áldatlan állapotunknak?”

Kedves Virág! Számomra nem létezik tabutéma! Lelkigondozói ars poeticám így hangzik: „Beszéljünk az ige fátylafényénél!” Igen, beszéljünk az Úristenről és az emberről; teremtett világunk rejtelmeiről éppen úgy, mint bűneinkről és dicsőséges perceinkről vagy dédelgetett álmairól – de mindig a Szentírással a kezünkben! Mert aki hallgatja, befogadja és megtartja az élet beszédét, az célba ér.

Hogy mi köti össze a kereszténységet Izraellel? Izgalmas téma! És ebben is az ige a kalauzunk. A kereszténység gyökerei egészen a judaizmusig és a zsidó népig nyúlnak vissza. Már maga a messiási gondolat is teljességgel zsidó eredetű. A Messiás helyettes engesztelő áldozata ugyanúgy a zsidó áldozati rendszerben gyökerezik, mint ahogyan az úrvacsora a pészach (páska) tradíciójában. Mivel az Újszövetség gyakorlatilag a héber nyelvű szent iratokra épül, teljes mélységében nem lehet megérteni az Őszövetség ismerete nélkül. És akkor még nem is beszéltünk arról, hogy a próféták és az apostolok szinte egytől-egyig Izrael fiaai voltak. Pál is, akinek a szolgálatait keresztül eljutott az evangélium a pogány népekhez. És végül egyértelmű, hogy a

mi Urunk, Jézus is zsidó volt, és semmi sem utal arra az Írásokban, hogy valaha is megszűnt volna zsidónak lenni.

Valójában az első keresztények nagy problémája az volt, hogy egy pogány származású hívó lehet-e keresztény anélkül, hogy be ne térne a judaizmusba. És hol vagyunk ma ettől, amikor megkérdézzük, hogy érdemes-e egyáltalában zsidó gyökereink után kutakodnunk, és nem értjük, hogy miért is kellenek szívünk egész szeretetével a zsidóság, Izrael gyermekei felé fordulnunk! „*Ha azonban az ágak közül egyesek kitértek, te pedig vad olajfa létedre beoltattál közéjük, és az olajfa gyökérének éltető nedvéből részesültél, ne dicselkedj az ágakkal szemben. Ha mégis dicsökszel: nem te hozd az gyökeret, hanem a gyökér téged.*” (Róm 11,17-18)

Óriási tévedés, ha azt gondoljuk, hogy Pál szavai mára érvényüket veszítették. Isten ugyanis nem vetette el Izraelt, nem szegi meg a választott népek tett ígéreteit. Izrael elesése üdvösség lett a pogány népek számára, de Isten mégis maradéktalanul megvalósítja üdvtervét. Megvalósítja egyházát a kihívottak közösségéig tekintve, de megvalósítja választott népére nézve is, akik teljes számban megternek és üdvözülnek majd (vö. Róm 11,1-11 és 25-32).

Kedves levélíró testvérem sajnos nem minden alap nélkül véli úgy, hogy a keresztények tájékozatlanságuk miatt nincsenek tisztában azzal, hogy hitük szellemi gyökerei a judaizmusban vannak. Tagadhatatlan, hogy erről kevés tanítás hangzik el, és hogy kultúránkat évszáz-

dok óta átjárja a zsidóellenesség. Nem politikai tényezőkre gondolok. Ez teológiai kérdés. Az egyháztörténet tudósít bennünket arról, hogy amikor Nagy Konstantin államvallássá nyilvánította a kereszténységet a negyedik században, egyúttal egy törvényt is fogatosított. Ez a törvény megtiltotta a zsidóknak, hogy Jeruzsálemben éljenek. Az egyház pedig nekilátott, hogy kidolgozza az úgynevezett „helyettesítő teológiát”. Ennek a teológiai tételnek az volt a lényege, hogy mindaz az örökség, amelyet Isten a zsidóknak ígért, átszállt a keresztény egyházra.

A korai egyház álláspontja szerint egyedül a zsidókat terheli a felelősség Jézus haláláért. Ez a nézet aztán a középkoron, majd az újkoron átváltozott a modern korban is tartotta magát bizonyos körökben, és gyilkos ösztönök alapfilozófiájává lett. Ha valakinek akkor éppen nekünk, Krisztus-követőknek pontosan tudnunk kell, hogy Urunk keresztre feszítése nem emberi döntés alapján ment végbe. Az ő halálal ítéletének a bűn volt az oka – az emberiség minden bűne. Izrael fiaiei és a pogányoké egyaránt. És Jézus Krisztus önként vállalta azt a büntetést, amelyet mi érdemeltünk volna.

Teljes szívvel remélem, hogy a kereszténység belátja, hogy mennyi hálával, törődéssel és szeretettel tartozik Izrael gyermekeinek, akik közül Isten Fia test szerint származik. Sőt nem kevesebbel tartozunk nekik, mint az evangélium hiteles hirdetésével! Hiszen Jézus nélkül egyetlen népek sincsen reménye. „*Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis én általam.*” (Jn 14,6)

Áldáskívánnással:

■ SZÓKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

Deák téri híradás

A Deák téri gyülekezetben két ifjúsági csoport működik. A Mustármag Ifjúság, amelynek tagjai jórészt gimnazista korúak, valamint az Ótórai Ifjúság, amely huszonéves fiatalokból áll. A következőkben az utóbbi programját szeretném röviden bemutatni. A munkatervet közösen állítottuk össze.

A hónap egy bizonyos péntekén valamely meghatározott sorozat témája kerül terítékre. A csoport részvételével többszöröse egyházi ifjúsági tévéműsor készült; az egyes epizódok Luther Asztali beszélgetések című művéből származó egy-egy idézetre épülnek. A tévéműsor kapcsán vetődött fel, hogy jó lenne részletesebben feldolgozni ezeket az idézeteket („Az egyháznak a világban a helye”, „A világ mindig újat akar”, „Isten az, aki segít”, „Mi szükséges a felebaráti bocsánathoz?”); minden hónap első péntekén ezzel foglalkozunk.

Többek javaslatára minden második pénteken Jézus példázatairól beszélgetünk (például az irtalmas samaritánus, a gazdag és Lázár, a hamis sáfár történetéről). A harmadik sorozat keretében részletesebben ismerkedünk meg egyes prófétákkal (Jónás, Illés, Jeremiás). A fennmaradó péntekenek egyéb témáiról beszélgetünk (Szimbólumok a jánosi iratokban, Missziórol – mai szemmel, Diakonisszák). A félév utolsó alkalmán közös karácsonyi együttletre kerül majd sor.

Az ifjúsági órák mellett a gyülekezeti életnek szintén fontos részét képezik az

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Balog Eszter

ifjúsági istentiszteletek, amelyekre havonta egyszer kerül sor. Az ifjúság néhány tagja és a lelkészek közösen tervezik és valósítják meg ezeket az istentiszteleteket. A gyülekezet munkaévének minden alkalmá egy mottó köré szerveződik („Közösségből – közösséggé”); ezt a gondolatot követik az ifjúsági istentiszteletek is. A Jelenések könyvében szereplő, hét kis-ázsiai gyülekezetnek írott levél alapján különböző oldalról vizsgáljuk meg, járjuk körbe a „közösség” fogalmát (Jel 2,1-7: „Kiestél” mottóval; Jel 2,8-11: „Gazdag szegények”; Jel 2,12-17: „Fel nem vállalt közösség”; Jel 2,18-29: „Tartsd meg!”; Jel 3,1-6: „Erősítsd!”; Jel 3,7-13: „Oszloppá teszlek”; Jel 3,14-22: „Van, aki forrón szereti...”).

A gyülekezeti ifjúsági programjainak bemutatásakor meg kell említeni az ősz végére tervezett kirándulást is, amelyen mindkét ifi tagjai részt fognak venni. Isten áldása legyen az tervezett programokon és más ifjúsági csoportok elképzelésén!

■ KOVÁCS ÁRON
hatodéves teológushallgató

„Új éneket adott...”

▶ Lehetett volna csupán egy hívős és barátságosan őszi vasárnap, a sandi gyülekezet számára mégis szívet melengető és hálaadásra indító nap volt szeptember 18-a. Ekkor mondhattak ugyanis az Úrnak köszönetet azért, hogy 2002-ben megújult templomukban újra szól az orgona. A legtöbb szakember, aki megnézte, úgy vélekedett, hogy egy fillért sem érdemes ráköltetni – most mégis újra szól. A jelenlévők tanúskodhatnak róla, hogy értő kezek érintésére nem is akárhogyan: méltóságteljesen vagy játékos csengéssel egyaránt kísérni tudja a gyülekezet énekét.

A felújítási munkálatokat egy tamási orgonajavító, Kovács Róbert végezte. Az öreg hangszerből – mint mondtotta – nem lett hangversenyorgona, de hát nem is ez volt a cél. Hivatását újra betölti: alkalmas a templomi használatra. Vezetí, segíti, kíséri az Istent magasztaló, Jézus üdvösségszerző művét hirdető, a Szentlélek vigasztaló jelenlétét kérő énekeket.

Az orgonához értők szaknyelven úgy mondják, hogy a sandi templom orgonája nem mechanikus, hanem pneumatikus. Éppen ezért érzékeny hangszer, még akkor is, ha a legjobb anyagok felhasználásával és nagy odafigyeléssel készül. E sorok írója nem hivatott az orgona működési elvét magyarázni, viszont jó tudni, hogy az Újszövetség eredeti nyelvén, a görögben a „pneumatikos” vagy „pneuma” a lelkit, a lelket jelenti a lélegzet, a szellő, a fuvalom mellett. Vagyis mindig az Úr lelkére, a tőle jövő isteni ajándékokra utal, még akkor is, ha nem mindig áll előtte a „hagios” (vagyis a „szent”) szó.

A hangszer emberi kezek munkája által, a gyülekezet és az egyházmegye áldozatkésztsége révén újult meg. Az ünnepen dr. Finta Gergely orgonaművész, egyházzeneész szólaltatta meg. A gyülekezetben ötven éven át kántorként szolgáló Fliszár József után most vasárnapként Deme Dávid nagykanizsai lelkész ül az orgonához, aki nemcsak szóval, hanem ezzel a szolgálattal is dicsőíti Mesterét.

A hívek azért könyörögnek szüntelenül, hogy ez az egyszerű orgona valóban a Lélek hangszere, eszköze legyen. Hogy a lélek is rezonáljon rá, s vezetésével zenghessen az ének; az öröm megsokszorozódjék, a fájdalom csendesedjék, mikor Isten házában együtt vannak.

Az ünnepi alkalmon Urunk két ígértetés által hangolta föl a szíveket az ő dicsőretére. Smidélusz Zoltán püspökhelyettes a meghívón olvasható 40. zsoltár alapján múltrol, jelenről, az Istenre tekintő ember reménységéről tanúskodott, Szemerei János esperes pedig egy ritkán elénk kerülő ószövetségi ígértetés (2Krn 5,13–14) beszámolója nyomán az összhang, a közös szolgálat értékét emelte ki. Bengyák Vince plébános köszöntötte a gyülekezetet, s arról szólt, hogy miként segíti az egyházi zene az embereknek az Isten és egymás felé való megnyíltását.

Valóban szívből zengtek az ünneplők ajkáról a „Szálljon az ének...”, „Az Urat áldom én...” és a „Mint a szép hívős patakra...” kezdetű énekeink (ÉÉ 70, 250, 76).

A gyülekezet örömebe kapcsolódott a fiatalok hálaadása is, akik gitárkísérettel, ifjúsági énekekkel szolgáltak. A vendégeket Teke Ilona felügyelő köszöntötte, s egyben kifejezte halálját az egyházmegye hatszázezer és a gyülekezet ötszázezer forintos támogatásáért.

■ DEMÉNÉ SMIDÉLUSZ KATALIN

Megemlékezés Csepregi Zsuzsanna lelkész halálának tizedik évfordulóján

Csepregi Zsuzsanna lelkész testvérünk 1990-től állt a Félé Evangelikus Diakonissza Egyesület szolgálatában. Más szolgálatai mellett a Maros utcai „Reménység otthon” vezetője volt, amely egyetemista, illetve teológus lányoknak adott kollégiumi helyet. Fiatalon, mindössze negyvenhat évesen, 1995. szeptember 26-án Ura, akit mindvégig hűségesen szolgált, hazahívta.

Most szeptember 29-én a csendes sárszentlőrinci temetőben a Félé küldött-

sege és a szűk család tartott emlékező istentiszteletet. A diakonisszaegyesület főnök asszonya, Taschner Erzsébet meleg szavakkal emlékezett meg Csepregi Zsuzsanna életéről és szolgálatáról, majd e sorok írója Lk 12,37 alapján hirdette Isten ígértét. Herceg Csaba imádsága és az áldás után a 388. énekünkkel tettünk bizonyosságot a feltámadásba vetett biztos reménységünkről: „Győzelmet vettél, ó, Feltámadott!”

■ VEPERDI ZOLTÁN

ISTENTISZTELETI REND / 2005. október 9.

Szentháromság ünnepe után 20. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Ef 5,15–21. Alapige: Lk 14,25–35. Énekek: 52., 488.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; II., Hívősvölgyi út 193., Félé de. 10. Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Smidélusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 5. (nagyterem) asztali beszélgetés Róna Tamás rabbiával; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., Karácsony s. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. Smidélusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. Smidélusz András; Kerepesi út 69. de. 8. Tamásy Tamásné; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) Blázy Árpád; du. 6. Blázy Árpádné; XI., Németsvölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpádné; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség) du. 6. (úrv.) Barthel-Rúzsza Zsolt; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Simon Attila; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Zsugyel Kornél; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; Pestújhegy, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom) de. 10. Bátovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24. de. 9. Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Eszlényi Ákos; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Eszlényi Ákos; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Wiszkidenszky András; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Wiszkidenszky András; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (családi) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Máttyás; Budafoke, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

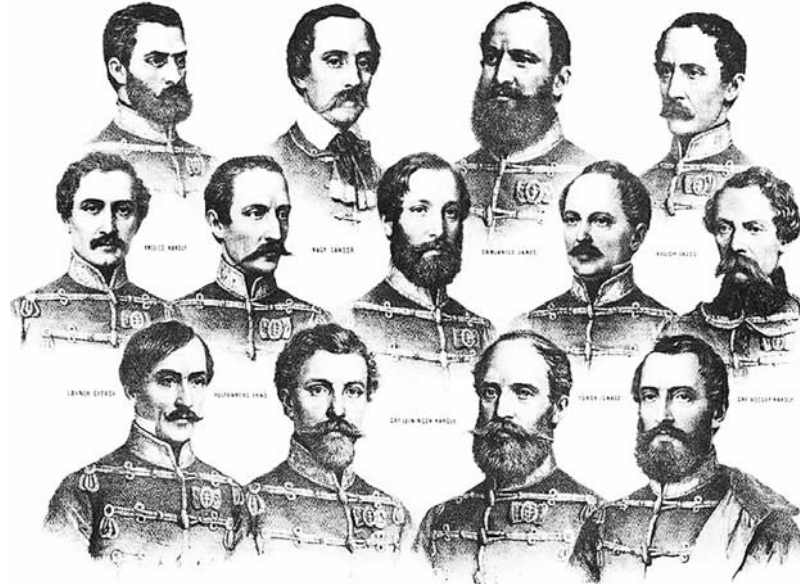
OKTÓBER 6. – AZ ARADI VÉRTANÚKRA EMLÉKEZÜNK

Levelek a siralomházból

I.

„Mindenség ura! Hozzad küldöm imámat. Te erősítsd meg a nőmtől végbúcsú rettenetes percében; erősíts tovább is, Atyám, hogy a halál e lealázó nemét mint férfi álljam ki.

Hallgass meg, Mindenható, kérésemet! Te öröktől fölöttem a harcok mezéjén; te vezetted a véres csatáiban; s megengeded, hogy azokat túléljem.

Oltalmazd meg, Mindenható, szerencsétlen hazámat a további véstől. Lágyítsd meg az uralkodó szívét az ittmaradtak iránt.

Adj erőt szegény Emiliámnak, hogy adott szavát, miszerint sorsát zúgolódás nélkül, erős hittel türendi – beválthassa.

Áldás reád Arad! Áldás a szerencsétlen hazánknak!”

(Damjanich János [1804–1849] tábornok levele)

II.

„Királyom parancsára esküdtem hűséget a magyar alkotmányra, s eskümet halálomig meg kell tartanom.”

(Aulich Lajos magyar tábornok a haditörvényszék előtt minden kérdésre ezt a választ adta.)

III.

„Kedves szentem, egyetlen Marim, mindenem e földön!”

Egy sejtelmem mondja nekem, hogy holnap reggel – mielőtt még egyszer láthatnánk – elvérzettem, s velem több becsületes, derék bajtársaim! Marim! Te, aki szívem minden bírvágyát bírtad, Te magad maradsz e földön; Te voltál mindenem, Te leszesz utolsó sóhajtásom. De marad még neked egy pár jó embered, és az én és a Te szegény gyermekeid, ezekben találd fel minden földi boldogságot, ezekben összpontosítsd szeretetedet, és az Isten keblebe fogja önteni a vigasztalás malasztját, és arra törekedjél is, ezt kívánja nyugodalmam a másik világon, melynek rejtelmei előttem nemsokára megnyílnak. Én éretted és nyugod-

dalmadért fogok az Istenhez imádkozni; Te édesem, mindenem, hasonlóképpen imádkozzál.

Károly szavát bírom, hogy rólad és gyermekeinkről gondoskodni fog. Szerencs hátra van ugyan, de a jóakarati ki fogja pótolni a hiányzót.

Isten veled! Isten veletek! Szeretném beléd lehelleni utolsó sóhajtásom, de az úgyis meg fog történni.

Én mártyr vagyok, és ártatlanul halok

drága apám, ami fájdalmat okoztam magának az életemben... Jó apám, utolsó kérésem, legyen vigaszom ebben a szomorú búcsúórában, hogy ne hagyja el angyali jószágú szegény feleségemet és gyermekeimet. Ha tudok, írok még drága szeretteimnek. Isten vigasztalja meg őket, és törölje ki szívükből emlékem keserűségét.”

(Báró Pöltenberg Ernő tábornok utolsó levele édesapjához)

VI.

„Most, ebben a komor órában, amikor minden földi dolog teljes múlandóságában áll előttem, amikor mintegy feltárl a múlt, minden emlék megrohan és nehezé teszi a válást. Tudom, hogy vérezn fog a szíved; de a gyerekek iránti kötelességeid érzete meg fogja enyhíteni fájdalmadat... A gyerekek még meg vannak kímélve a fájdalomtól, és ez jól van így, ők a te szavaidból fogják megismerni apjukat, s ki mondhatná meg nekik jobban, mint te, hogy apjuk, bár az ember törvények elítélték, szívében becsületes ember volt, aki meggyőződéséért halt meg.”

(Gróf Leiningen-Westerburg Károly feleségéhez szóló utolsó leveléből)

„A lámpák kialudtak, sötétség, mint tegnap. De még ezer meg ezer év múlva is oly fényesen tündöklenek a csillagok, melyekhez ma fölnezzünk.”

(Gróf Leiningen-Westerburg Károly börtönfeljegyzése)

***

„Kerüljétek az ingadozó sokaságot, mely fáklászenét s egyéb kíváncsi hiúságait majdnem azon gyönyörrelvezettel rendezzi, mint amellyel a vérpad áldozatait körülöndogja!

Meghalok ha kell, lelkem nyugodt, vétek soha nem terhelé, minden hibám az, hogy képviselői tehetségemet elébe tettem saját személyemnek.

Isten adjon minden élőnek legnagyobb boldogságot. Édesapám kezeit és titeket, kedves testvéreim, ezerszer csókollak. Az utolsó óra csendes és mély fontolgatásai közben kérlek, hogy emlékezzetek rám, de ne sirassatok, a hit hasztalanságát fognatok ezzel bizonyítani, pedig Isten mindnyájatokkal szabad, és még a pogány költő is azt mondja: »Mors ultima linea rerum!«

Még egyszer és örökre Isten veletek, és áldása mindnyájatokra!

Utánirat: E levelet küldd el édesatyámnak is, kegyelemért folyamodtam, édesapámnak írtam volna, de különösen őhozzá levelet intézni képt nem vagyok. Egyébiránt neki is képt írtam volna, és azt, hogy bocsásson meg, mert én nemhogy őt, de soha senkit csak gondolatban sem akartam megbántani. Holnap már édesanyámnál leszek, őnála, ki engem az életben legjobban szeretett!”

(Szacsay Imre országgyűlési képviselő levele a siralomházból)

IV.

„Forrón szeretett gyermekeim! Bocsásatok meg nekem, gyermekeim, miképpen én is megbocsátok nektek – ez halni készülő apátok kívánsága... Ne tegyetek senkinek szemrehányásokat – Isten áldjon meg benneteket! Erősítsen és óvjon benneteket; imádkozzatok ártatlan lelkemért, ez az utolsó kívánsága szerencsétlen apátoknak, Ernőnek.”

(Kiss Ernő altábornagy és főhadikormányzó utolsó levele lányaihoz)

V.

„Isten a tanúm, majd megszakad a szívem, amikor ezt a szomorú, rettenetes hírt közlöm: mire ezeket a sorokat megkapja, már nem leszek. Tíz perccel eelőtt halálra ítélték... Szerencsétlen sorsomra való tekintettel, bocsássá meg,

Emléktábla-avatás Szenden

A szendi hívek szeptember 10-én a gyülekezet egykori lelkészére, Piri Károlyra emlékeztek, aki száz évvel eelőtt érkezett Szendre.

Piri Károly (1878–1947) kitaróan szolgált Istent és hirdette az ígért negyvenkét esztendőn keresztül, 1905-től 1947-ben bekövetkezett haláláig. Hűségesen kitarott Isten nyájá mellett mind a két világháború alatt, egy percre sem hagyta el sem Urát, sem a gyülekezetet. Ajtaja mindig nyitva állt a gyülekezet tagjai előtt. Alázattal tanította a fiatalokat és az idősebbeket az Isten útján való járásra és a szolgálatra. 1907-ben elhunyt első felesége, Hujber Irma Stefánia, akitől három gyermeke született, majd Isten még három gyermekkel áldotta meg második felesége, Magyar Katalin által.

Az ünnepi istentiszteleten Bencze András esperes hirdette Isten ígértét. Az emléktábla leleplezése előtt egy idősebb testvérekből összeállt alkalmi énekkar énekelt az „Isten felséges adománya...” kezdetű régi énekünket, amelyet Piri Károly minden konfirmandusnak megtanított. Ezek a testvérek készítették a táblát a jeles évfordulóra.

Elsőként a gyülekezet lelkésze, Bartucz István emlékezett elődjére. A megemlékezést a család nevében Magyar László lelkész folytatta, aki bemutatta Piri Károly életpályáját, és elmondta a lelkészhez fűződő személyes élményeit.

A gyülekezet nagy öröme szolgált, hogy Piri Károly hat unokája, kilenc dedunokája, tizenegy ükunokája és családtagjaik is jelen voltak az emléktáb-

la-avatáson. Emelte az ünnep fényét, hogy az unokák között vannak, akik a lelkészi hivatást választották: Rostáné Piri Magda, illetve Szabóné Piri Zsuzsanna férjével, Szabó Vilmoossal együtt. Az ünnepi istentisztelet után a temetőben folytatódott a megemlékezés, ahol Piri Magda emlékezett vissza nagyapjára, majd a rokonok és a szendi gyülekezet tagjai helyezték el koszorúikat és virágait a sírra.

A szendiek méltán büszkék a több mint négy évtizedig közöttük szolgáló lelkészre, aki mind a mai napig példaként állhat előttünk. Isten áldja meg emléket, utódait és a szendi evangélikusokat! „Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg...” (Jel 14,13)

■ O. M. Zs.

Széles sávú internet

Az internetes „ősidőkben” (azaz úgy tíz évvel ezelőtt) Magyarországon az egyszerű földi halandó csak telefonos modemmel tudott kapcsolódni a világhálózathoz. A modem fél percig jó hangosan füttyült, és csak utána jött létre a kapcsolat. Meglehetősen alacsony sebességgel működött a modem internetelés: néha tíz percet is várni kellett az e-mailek letöltésére. Egy komolyabb dokumentumnak (például egyháziunk aktuális névtárának) a letöltése akár egy teljes órát is igénybe vett. Eközben persze súlyos forrásokot fizettünk minden percért. Ma már csigainternetnek hívják a világhálózathoz való hozzáférést ezen idejétmúlt módját. Habár még ma is sokan használják a modem internetelését, rengeteg új lehetőség áll a rendelkezésünkre. A nagyobb sebességű internetet a szaknyelvben a széles sávú jelzővel illetik.

Hogyan hasonlítsuk össze a modem internet sávszélességét az új szolgáltatásokéval? Csak néhány számot említsünk: modemmá maximum 56 kbps (kilobit per szekundum) lehet az internetkapcsolat sebessége (de ahol rosszak a vonalak, lehet sokkal kevesebb is). A széles sávú internet legelterjedtebb, vezetékes telefonvonalon működő ADSL-szolgáltatása ennek csaknem a tízszeresét (512 kbps) kínálja az alapsomagban, de akár ennek a hatszorosa is lehet az internet letöltési sebessége. Egyes kábeltelevíziós szolgáltatók is kínálnak internet-hozzáférést: a UPC Chello nevű alapsomagja 2560 kbps sebességű letöltéseket tesz lehetővé, azaz majdnem ötször gyorsabb a modem internetnél.

Mit lehet kezdeni ezzel a hihetetlennek tűnő „világháló” tempóval? Először is kényelmesen lehet honlapokat nézegetni, böngészni. A távoli honla-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

pok képei is pillanatok alatt megjelennek a gépünkön. Olvashatunk on-line újságokat, lapozgathatunk ismerőseink világhálós fotóalbumában, letölthetjük a legújabb szoftvereket, és alig kell várunk, mindezek pillanatok alatt történnek. Ráadásul a széles sávú szolgáltatások túlnyomó része átalánydíjas, azaz éjjel-nappal kapcsolódhatunk az internethez, és nem kell számolnunk a percekért: így is, úgy is csak az átalánydíjat fizetjük.

A széles sávú internet kapcsán egyre jobban terjed a világháló szórakozásra, szabadidős célokra való használata: filmeket és zenét tölthetünk le, majd nézhetünk, illetve hallgathatunk meg a számítógépünkön. Egyes televíziós és rádiós csatornák, melyeket nem lehet országosra fogni, a világhálón keresztül bárhol hozzáférhetők. Ilyen például a katolikus rádió és a Hír Tv, melyeknek az aktuális programját hallgathatjuk, illetve nézhetjük az interneten keresztül. Arra is van lehetőség, hogy például a Duna Tv vagy a Magyar Rádió archívumából kiválogassuk és letöltsük a régebbi műsorokat. Nincs messze már az az idő sem, amikor a videotékából való kölcsönzés helyett a világhálóról töltsük le az esti filmet – csekély díjazás ellenében.

Lehetőség van olcsóbb telefonálásra is. A VoIP („voice over IP”, magyarul hangátvitel a hálózaton) szolgáltatást

egyre többen nyújtják a széles sávú internettel rendelkezőknek. Akik élnek vele, olcsón hívhatják a vezetékes számokat világszerte, de akár a hazai vezetékes számokat is olcsóbban érhetik el, mint a telefonon tárcsázva. Például a UPC Chello egy csomagban adja a széles sávú internet-hozzáférést és az internetes telefonszámot. Akinek ADSL-internetje van, választhatja például a NeoPhone szolgáltatását, sőt akár egy külön IP telefonkészüléket is csatlakoztathat a világhálózathoz.

Hogyan juthatunk hozzá széles sávú interneteléshez? Először is utána kell járunk annak, hogy milyen szolgáltatás érhető el a lakóhelyünkön. A vezetékes telefonhálózat egyre nagyobb részén érhető már el az ADSL-szolgáltatás, mely a széles sávú internetezés legelterjedtebb módja. Sok településen van internetes szolgáltatás a kábeltelevíziós hálózaton. Városokban és kistelepüléseken egyaránt működnek kisebb helyi szolgáltatók, amelyek mikrohullámú rádiós internetelését kínálnak.

A széles sávú internet területén egyháziunk kommunikációs partnere az *EnterNet*. Az Országos Egyházi Iroda és a kerületi hivatalok ADSL-internet-elérését az *EnterNet* szolgáltatja. Ezenkívül huszonegy evangélikus e-Magyarország-pont világhálós hozzáférést, valamint számos gyülekezetünk és intézményünk internetelését is biztosítja. A nagyszámú evangélikus előfizetés alapján *speciális kedvezményeket* vehetnek igénybe az *EnterNet*-nél a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményei és az egyházi dolgozók. Ezek a kedvezmények a mellékelt táblázatban láthatók. Megrendelőlapot az adsl@lutheran.hu e-mail címen lehet kérni.

■ BOGDÁNYI GÁBOR

Az EnterNet árai az evangélikus intézmények számára

A T-Com (Matáv) szolgáltatási területén

Csomag	Sávszélesség	Belépési díj	Havi bruttó ár
Vállalkozói X	512/96	0	8625
Vállalkozói I.	1024/128	0	10612
Vállalkozói II.	2048/192	0	13625
Csatlakoztasd magad – Vállalkozói X	512/96	0	7375
Csatlakoztasd magad – Vállalkozói I.	1024/128	0	9875
Csatlakoztasd magad – Vállalkozói II.	2048/192	0	13125

Az Invitel szolgáltatási területén

Csomag	Sávszélesség	Belépési díj	Havi bruttó ár
Vállalkozói X	512/96	0	11875
Vállalkozói I.	1024/128	0	13125
Vállalkozói II.	2048/192	0	15000

Az EnterNet árai az evangélikus egyház dolgozói számára

A T-Com (Matáv) szolgáltatási területén

Csomag	Sávszélesség	Belépési díj	Havi bruttó ár
Privát ADSL	512/96	10000	6875
Hobby ADSL	1024/128	10000	9375
Komfort ADSL	2048/192	10000	10625
Prémium ADSL	3008/384	10000	13125
Csatlakoztasd magad – Privát ADSL	512/96	0	5625
Csatlakoztasd magad – Hobby ADSL	1024/128	0	8125
Csatlakoztasd magad – Komfort ADSL	2048/192	0	9375
Csatlakoztasd magad – Prémium ADSL	3008/384	0	11875

Az Invitel szolgáltatási területén

Csomag	Sávszélesség	Belépési díj	Havi bruttó ár
Privát ADSL	512/96	0	8990
Hobby ADSL	1024/128	0	9990
Komfort ADSL	2048/192	0	11490
Prémium ADSL	3008/384	0	15490

Megjegyzések

- A sávszélesség mindig két értéket tartalmaz. Az első a letöltési, a második a feltöltési sebesség, azaz például az 512/96 azt jelenti, hogy 512 kbps a letöltési sebesség, 96 kbps a feltöltési sebesség.
- A fentiek bruttó árak, azaz tartalmazzák a 25% áfát.
- A kedvezményes ár 1 év vállalásával érvényes.
- A „Csatlakoztasd magad” csomagok esetében a felhasználó saját maga szereli fel az ADSL-modemet a telefonvonalára, ezért olcsóbb a bekötés. A „Csatlakoztasd magad” induló készlet ára bruttó 10 000 Ft, amelyet a havidíjából a szolgáltató jóváír.

Építőkövek egy csendesnapról

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szeptember 17-én tartotta szokásos tanévkezdő csendesnapját, ezúttal a teológusoktól kápolnájában.

Első kocka: emberek, találkozások, nyüzsgés. A tanévkezdés öröme és aggodalma az arcokon. A kezdő ének kifejezi gondolatainkat: „Induljunk, érkezünk, adj nekünk társakat...” Majd dr. Szabó Lajos rektor útnak indító szavai, melyek Isten három ajándékáról szólnak: vannak emberek körülöttünk, van üzenet fölöttünk, és van megszólító erő bennünk. Ez az alap, amelyet az Úr ad, s amellyel bátran indulhatunk építeni az ő országát.

Második kocka: célba találó igehirdetés. Dr. Cserhádi Sándor magyarázza a hívő emberek feladatát (Kor 14,20–25 alapján). A cél: Isten és ember találkozása. Megvalósulhat itt és most, ha nyitottak vagyunk rá. Legyen felhúzza a vitor-

la, hogy bármikor jön is, vihessen előre a Lélek szele.

Harmadik kocka: tizenöt ember a pillantások keresztjében. Elsősők. Szemükben izgalom és lelkesedés. Ők az utánpótlás, az új generáció. Isten áldása legyen rajtuk!

Negyedik kocka: három lelkész – Smidélus András, Aradi György és Smidélus Gábor – gyakorlatias gondolatai a gyülekezet építéséről, az emberek megszólításának lehetőségeiről. Azért, hogy közönségből közösséggé váljunk, s mindenki megtalálja a maga helyét és feladatát.

Ötödik kocka: elcsendesülés, istentisztelet úrvacsorával. Krisztus testének és véreinek vétele egybeforraszt. Együtt éljük át a bűnbocsánatot, az új kezdet örömet. Isten kezébe téve az új tanévét fel szabadulhatunk a terhek alól, és reménységgel tekinthetünk előre.

■ A. M.

BÉRES Az egészséges emberért

Szíve választotta

Egyre többen vagyunk olyanok – fiatalok és idősebbek egyaránt –, akik egy-egy alaposabb orvosi vizsgálat után azzal szembesülünk, hogy magas a koleszterinszintünk. Ilyenkor meghallgatjuk orvosunk intelmeit, hogy figyeljünk oda a táplálkozásunkra, étkezzünk egészségesebben, mert ha nem csökken a koleszterinszintünk, akkor bizony elöregedünk szív- és érrendszeri problémáink is adódhatnak. Így tehát az orvos utasításának megfelelően megpróbálunk helyesebben táplálkozni, több zöldséget, gyümölcsöt enni, a sertéshús helyett inkább csirke- vagy pulykahúst fogyasztani.

A változatos, kiegyensúlyozott táplálkozáshoz azonban hozzátartozna a tengeri halak rendszeres fogyasztása is, melyek a szív- és érrendszerre kedvező hatású és a koleszterinszintet csökkentő, többszörösen telítetlen omega-3 zsírsavak forrásai. Azonban ma Magyarországon az egy főre jutó hal fogyasztás mennyisége igen csekély. Ellentétben a nyugat-európai országokkal mi elsősorban az ünnepekkor, például karácsonykor eszünk halat. A hétköznapi étkezéseinkben szinte teljesen hiányzik ez a fogás. Nem is beszélve a tengeri halakról, amelyeket csak az utóbbi időben kezdtek el árulni a bol-

tok. Mivel nem ismerjük őket, esetleg nem is tudjuk, hogyan kell jól elkészíteni, vagy egyszerűen csak nem szeretjük ezeket a halfajtákat, így sokszor idegenkedünk még a megvásárlástól is. Ezáltal táplálkozásunk során csak a napi omega-3-szükséglet töredékét fedezzük. Pedig fontos lenne a rendszeres fogyasztásuk, hiszen az omega-3 zsírsavak nagyban hozzájárulnak keringési rendszerünk egészséges működéséhez.

Szerencsére ma már arra is van lehetőség, hogy az omega-3 zsírsavat más módon juttassuk be a szervezetünkbe. A Béres Egészségtár Omega-3 lágyzselatin kapszula olyan étrend-kiegészítő készítmény, mely magas koncentrációban tartalmaz telítetlen zsírsavakat (eikozapentaénsav, EPA és dokozahexaénsav, DHA). Ezek a telítetlen zsírsavak hozzájárulnak a szív és az érrendszer egészséges működéséhez, továbbá elősegítik a vér normális koleszterin- és trigliceridszintjének a fenntartását. A Béres Egészségtár Omega-3 lágyzselatin kapszula alkalmazása azon esetekben javasolt, amikor étrendünk nem megfelelő mennyiségben tartalmaz olyan omega-3-ban gazdag ételeket, mint például a tengeri hal.

INTERNET MINDENHOL

KORLÁTLAN VALÓSÁG MINDENKINEK!

EnterNet

Csatlakoztasd magad ADSL* akció

*Új szolgáltatásunk lényege, hogy az EnterNet ADSL modem megvásárlása után mindenki saját kezűleg csatlakoztathatja magát a hálóra, és élvezheti az EnterNet ADSL szolgáltatásait. Nem kell várni a T-com műszaki szakemberének kiszállítására, így az eddig akár hetekig húzódó létesítési idő lényegesen lerövidülhet akár pár napra is.

CSATLAKOZTASD MAGAD!

Tisztelt (leendő) olvasók!

Vajta Vilmos *A diakóniai teológia a magyar társadalmi rendszerben* című kötetének megjelenése technikai okok miatt csúszik. A megjelenés várható időpontja: 2005. november. Bízva megtisztelő türelmükben:

KENDEH K. PÉTER igazgató, Luther Kiadó

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Örömmel és hálaadással tudatjuk, hogy október 9-én 15 órakor Sándor Frigyes megbízott esperes istentisztelet keretében beiktatja hivatalába *Fatalin Helga* megválasztott gyülekezeti lelkészt. Ünnepi alkalmunkon az igehirdetés szolgálatát D. Szabik Imre elnök-püspök végzi. Együttléteinkre mindenkit nagy szeretettel hívunk és várunk!

Asztali beszélgetések. Szeretettel hívunk mindenkit az október 9-én 17 óra-
kor kezdődő előadásra, melynek témája: *Kapcsolatok múltban és jövőben – A pesti zsidóság és az evangélikusok.* Vendégünk Róna Tamás rabbi.

A Pesti Evangélikus Egyházközség

A rákospalotai evangélikus kistemplom építésének 150. évfordulója alkalmából október 9-én 19 órakor bemutatjuk *Sasvári Sándor, Tolcsy László és Sáfár Mónika* főszereplésével a *Magyar misét.* Az alkalom helyszíne a rákospalotai evangélikus nagytemplom (Budapest XV., Régi Főti út 73.). Mindenkit szeretettel várunk!

A Károli Gáspár Református Egyetem ünnepi közgyűlés keretében díszdoktorrá avatja dr. Hafenscher Károlyt. Az ünnepi ülés, a laudáció és az avatás október 10-én 10 órakor lesz az egyetem dísztermében (Budapest IX., Ráday u. 28.). A promóciós előadásra másnap, október 11-én 9 és 13 óra között ugyanott kerül sor. Dr. Hafenscher Károly előadásának címe: *Ugyanabban a Krisztushitben élünk és ugyanabban a csónakban evezünk ma.* Mindenkit szeretettel hívunk és várunk erre az ünnepi alkalomra!

Következő számunkból:

Vasárnapi sajnálat

Az Ágostai hitvallás és a ma egyháza. A Magyarországi Luther Szövetség budapesti tagozatának őszi előadás-sorozata keretében Reuss András teológiai tanár tart előadást „...ingen, kegyelemből, Krisztusért, hit által...” (IV. cikk) címen október 10-én, hétfőn 18 órától 19.30-ig a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtárában (Budapest V., Sütő u. 1.). Minden érdeklődőt szívesen látunk.

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület *Igazság és kiengesztelődés* című sorozatának második része október 13-án 17 órakor lesz az Országos Egyházi Iroda földszinti termében (1085 Budapest, Üllői út 24.; megközelíthető az utcáról, a nagykapu és a könyvesbolt között).

Előadó: Czenhe Miklós (az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója). Téma: *Az egyházi közelmúlt feldolgozásának történeti kérdései.* Az áhítatot Böröcz Enikő tartja.

Minden érdeklődőt szeretettel vár az EBBE vezetősége!

A Dunakeszi–Göd–Szödligeti Evangélikus Egyházközség Mezei József Evangélikus Alapítványa megköszöni támogatóinak, hogy 2002. évi személyi jövedelemadójuk 1 %-ával 2002-ben 98 388 Ft-tal segítették munkáját. Az alapítvány a dunakeszi evangélikus templomba szeretne orgonát építtetni, a támogatást erre a célra fogjuk fordítani.

A Dunakeszi–Göd–Szödligeti Evangélikus Egyházközség Mezei József Evangélikus Alapítványa megköszöni támogatóinak, hogy 2003. évi személyi jövedelemadójuk 1 %-ával 2003-ban 71 522 Ft-tal segítették munkáját. Az alapítvány a dunakeszi evangélikus templomba szeretne orgonát építtetni, a támogatást erre a célra fogjuk fordítani.

Farkasréti ökumenikus esték, 2005–2006. A XI. ker., Németvölgyi út 138. szám alatti evangélikus-református templomban október 12-én, hétfőn 18.30-kor dr. Semjén Zsolt, a KDNP elnöke Ézsaiás/Izajás 51,4 – „Figyeljetek rám, ti népek, hallgassatok rám, nemzetek!” – alapján tart előadást *Keresztény hit és nemzettudat* címmel.

A zuglói gyülekezetben október 16-án 16 órakor a Kapi család és Mirák Katalin a *Lámpás az oltár számolyán* című könyv alapján Kapi Béla püspök életéről és szolgálatáról tart beszélgetéssel egybekötött könyvbemutatót. A délutánt a családtagok zenés szolgálata színesíti, a könyv a helyszínen kedvezményes áron (2000 forintért) megvásárolható.

Értesítjük kedves olvasóinkat, hogy a Luther Kiadó könyvesboltja közvetlen telefonszámot kapott: 1/411-0385.

Fizessen elő lapunkra!

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok, villámvédelmi rendszerek tatarozása, újak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László építőipari vállalkozó. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6. Tel.: 30/943-5089.

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnánk. Tel.: 1/340-8016

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 1/351-4942.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Tanuljátok jót tenni, törekedjetek igazságra, térítsétek jó útra az erőszakoskodót! Ézs 1,17a (Mt 7,2; Mk 10,2–9/10–16/; 1Thessz 4,1–8; Zsolt 62) Ézsaiás próféta az Úr szavát közvetítve azt mondja Izrael népének: nem elég az áldozatokat bemutatni, meg kell térni. Nehéz annak az embernek az intését elfogadni, akinek a magatartásán, szavain nem érezzük, hogy ő Isten embere, hozzá tartozik, neki él. A saját igazságát igazolni akaró, kioktató természet csontos dióhéjba zárt macacssággal találja magát szembe. Az erőszakoskodó csupán még ingerültebb lesz, ha a hozzá szólóban nincs meg az alázat. Isten arra biztat minket, hogy arról beszéljünk embertársainknak, amit a saját életünkben már letettünk elé, s rendeztünk. Szüksége van a világnak a szelíden szerető, másokat elfogadó, Istenre figyelő, erőt, bölcsességet tőle váró testvérekre.

Hétfő

Isten ezt felelte Mózesnek: Vagyok, aki vagyok. 2Móz 3,14a (2Tim 2,13; 2Móz 23,10–16; Lk 14,1–6) Az Öszövetség egyik legtitokzatosabb igéje ez. Mégis (épp ezért) érdemes felfigyelni rá. Isten szavát többféleképpen fordíthatjuk magyar nyelvre. A legkifejezőbb talán ez: leszek, aki (ott) leszek. Vagyis ő minden helyzetben velünk marad, s úgy van jelen életünkben, ahogyan megtapasztaljuk őt. Aki most nem tapasztalja meg a jelenlétét, annak ma nincs Isten. Nem jó érzés Isten nélkül tölteni akár csak egyetlenegy napot is. Nem csak Mózes életében és Izrael történetére igaz az ígére: ott leszek. Az Úr ma is ezt ígéri. Veled leszek, mert így mutatkozom be: ott leszek.

Kedd

Az Úr elküldött, hogy vigasztaljak minden gyászolót. Ézs 61,1–2 (1Thessz 4,17–18; 2Móz 18,13–27; Lk 14,7–14) Milyen gondoskodó Isten! Az ember életének ideje szűk kereteken belül mozog. Isten ezt is jól tudja. Nem engedi, hogy azok, akiket szeret, és akik hozzá tartoznak, vigasztalás nélkül maradjanak. Annak idején a prófétát küldte el, hogy a szomorkodók mellé álljon. Most Szentlelkét küldi, aki megvigasztal. Nincs annál nagyobb nyomorúság, mint ha valaki vigasztaló nélkül marad a gyászában. Azonban a hívó ember számára az örök élet mindennél nagyobb és erősebb bizonyosságot ad.

Szerda

Mindaddig megsegített bennünket az Úr! 1Sám 7,12 (Lk 12,28; 1Móz 24,54b–67; Lk 14,15–24) A múltba tekintés hálaadásra indít. Akkor is, ha az *Evangélikus Élet* hetven évére, akkor is, ha egyházunk létre, akkor is, ha saját életünkre gondolunk. Hálaadás nélkül üres a jövő mind az egyház, mind az állam, mind a családok életében. Mert – minden nehézség ellenére – meglátni Isten munkáját a történelemben vagy személyes történetünkben: az Úr épít. A hálátlan ember szájíze mindig keserű, ő maga pedig házsártos és aggodalmaskodó. A hálát adni tudó keresztény ember jókedvű, reményteljes, nyitott és boldog. Minél többször fedezük fel és hirdetjük munkáknak az Úr munkáját életünkben, annál jobban fogjuk szeretni őt. Hát nem erre van szükségünk?

Csütörtök

Seregek Ural! Egyedül Te vagy a föld minden országának Istene! Te alkottad az eget és a földet. Ézs 37,16 (1Kor 8,5–6; 2Móz 19,3–9; Lk 14,25–35) Egy ország – minden politikai nézetet és társadalmi berendezkedést fölülírva – akkor működik jól, ha az emberek szeretik egymást. Ennyi szükséges a „jóléti” társadalomhoz. Isten országa ott kezd megvalósulni, ahol szeretet van. Isten tulajdonában vagyunk; tőle, belőle fakadunk. A bűn ezt a tulajdonviszonyt borította fel; a saját tulajdonunknak tekintjük magunkat – pedig ez nem így van. Sokakat a gonosz ural. Mert aki engedi, hogy kiessen Isten kezéből, vagy maga ugrik ki onnan, annak nincs más esélye, mint a gonosz hatalmába kerülni. Isteni lehetnénk. Miért nem jó ez nekünk?

Péntek

A keresztségben Krisztussal együtt eltemettek benneteket, és veled együtt fel is támadtatok az Isten erejébe vetett hit által, aki feltámasztotta őt a halottak közül. Kol 2,12 (Ez 16,60; Jn 18,28–32; Lk 15,1–10) Pál apostol a feltámadással biztatja a kolossébelieket. Ez több, mint egy szalmaszál; erre fel lehet fűzni az életünket. Elszakíthatatlan, biztos kötelék, amely megtart, amelyen bizton függhetünk. Hát nem erre vágyakozik minden ember? Hogy ha testben meg is hal, lélekben feltámadjon, s örökké éljen? Hogy halhatatlan legyen? – Isten gyermekeként veled lenni, veled beszélgetni, őt dicsérni, neki szolgálni maga a mennyország!

Szombat

Mi megmaradunk az imádkozás és az ige szolgálata mellett. ApCsel 6,4; (Jer 15,16; Préd 12,9–14; Lk 15,11–32) Hány olyan evangélikus gyülekezet, közösség van, amely ezt ki merné mondani? Pedig ez az igeveres kereszténységünk lényegét hirdeti. Nem a lelkészek „privilegiuma” ez, hanem a bűnbocsánatot és kegyelmet nyert emberé. Mindenké, akiben Krisztus él. Kitartóan csak az az ember tud imádkozni, állhatatosan csak az a közösség tud az ige szolgálata mellett dönteni, amelynek tagjai naponként Bibliát olvasnak, családon belül is együtt imádkoznak, s az Úrnak szentelt életet élnek. Maradjunk meg az ige és az imádság mellett!

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 9-től október 16-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>5.45 / tv2 Reggeli gondolatok (30')</p> <p>9.25 / m2 Örömhír. Az evangélikus egyház műsora (ism.) (26')</p> <p>10.25 / m2 Evangélikus ifjúsági műsor (10')</p> <p>11.45 / Bartók rádió Lóci óriás lesz Szabó Lőrinc versei (15')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>16.04 / Kossuth rádió Magyar örökség. A kitüntetettek között az Evangélium Színház és Udvaros Béla (56')</p> <p>20.00 / PAX Sziget 2005 (premier) (dokumentumfilm) (20')</p> <p>20.20 / PAX Jézusnak zenélek (koncertfilm) (38')</p>	<p>10.58 / Bartók rádió Csajkovszkij: D-dúr vonósnégyes op. 11. (32')</p> <p>11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre Szent Lukács, a tudós és a bika</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Egyházunk rádiós félórájában többek között a Bóna Zoltán református lelkésszel az országos protestáns napok apropóján készült beszélgetés hallható. Szó lesz a keresők Tamás-miséjéről. Menyes Gyula Szergényben készült interjúja mellett a Missziói percek hangzanak el.</p> <p>21.00 / PAX Vámos Miklós Kukorelly Endre íróval beszélget (premier) (60')</p>	<p>8.00 / Spektrum William Shakespeare 4. rész: Minden időké ő (55')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház fél-órása (30')</p> <p>16.05 / mtv Templomi orgonák titkai (15')</p> <p>16.20 / mtv Maradj velünk Találkozás Jézussal (10')</p> <p>18.55 / Bartók rádió Száz éve született Arthur Koestler (10')</p> <p>20.00 / PAX Mit ér az ember...? (portréorozat) 13. és 16. rész: dr. Kun László ügyvéd. Sztankay Ádám író-újságíró (32')</p>	<p>11.20 / Kossuth rádió Beszélni nehéz (15')</p> <p>12.30 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>13.00 / tv2 Tizenkét dühös ember (amerikai film, 1997) (112')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása (30')</p> <p>16.05 / mtv Hit és választás. Selmeczi Lajos református lelkész, a Választút Misszió vezetője (15')</p> <p>16.20 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (10')</p> <p>21.00 / PAX Kiáltás a mélyből (premier) (portréfilm) Böröcz Sándor evangélikus lelkész portréja (54')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>11.05 / m2 Jelképtár A fejfá (5')</p> <p>12.30 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>19.35 / Bartók rádió Kapcsoljuk a Magyar Tudományos Akadémia Roosevelt téri dísztermét Dobozi Borbála jubileumi csembalóhangversenye</p> <p>21.00 / PAX Tegyetek tanítványokká minden népeket (premier) (dokumentumfilm). A film a szegényparaszatok és a romák körében virágzó hitélet gyökereit kutatja. (50')</p> <p>21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme. Barabási Albert-László: Behálózva</p>	<p>9.15 / Bartók rádió Népszerű operaszínek (15')</p> <p>16.05 / Bartók rádió Muzsikáló délután</p> <p>20.00 / Petőfi rádió A lélek hangjai. Gospelek és spirituálék feketén-fehéren (60')</p> <p>21.00 / PAX Azok a finom szellemi dolgok (premier) (portréfilm). Dr. Széplaki Kálmán könyvdrámája nem tartalmazta a kötelezően előírt leninista eszméket, de egy kegyes hazugság elég volt ahhoz, hogy kiszabaduljon a Securitate vizsgálati fogságából. Ám egy nagyobb hatalom arra kényszerítette, hogy vonja vissza a menekülést biztosító vallomást... Rendező: Visky András és Zágony Balázs (60')</p>	<p>5.35 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában evangélikus lelkészt hallhatunk.</p> <p>6.03 / Petőfi rádió Pax rádió. Hit, hivatás, hitvallás Beszélgetés dr. Drenyovszky Irén gyermekorvossal (27')</p> <p>7.00 / Rádió C (FM 88,8) Az evangélikus ébresztőműsort Csapó Krisztián és Györe Balázs vezeti. (60')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében. Run4unity – Futás a békéért (26')</p> <p>16.05 / Bartók rádió A Bartók rádió klubja A fehér bot világnapján (115')</p> <p>20.00 / PAX Kicsértelt élet (ismeretterjesztő sorozat) (52')</p>	<p>5.45 / tv2 Reggeli gondolatok (30')</p> <p>8.05 / Bartók rádió Bach orgonaműveiből (60')</p> <p>11.15 / m2 Evangélikus ifjúsági műsor (10')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (30')</p> <p>12.10 / Spektrum Oscar Wilde – A tékozló zseni (57')</p> <p>14.00 / mtv Örömhír. A metodista egyház műsora (26')</p> <p>15.00 / Bartók rádió Jubilaeo Deo (60')</p> <p>16.04 / Kossuth rádió Palócok vigyázó nagykeresztje (56')</p> <p>20.00 / Duna Tv A Krétakör Színház előadása a Fészek Művészklubból. Anton Pavlovics Csehov: Siráj (164')</p>

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenscher Károly ifj. – Liturgikus sarok (hako@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a meg-előző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.